

+ Soványság +

Szép telt testidomok a D. Franz Steiner & Co. Berlin erőpára által. Annyire emeltek kiállításra Páris 1900. Hygiene-kiváltság és Hamburg 1901. 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást értek el. Orvosi rend. szelvény. Szágon becsületes. Nem eszálalás. Számos köszönőlevél. Ára hártonként 2 kor. 50 fillér. Postautalvány vagy utazólevél. Szállítja: 10128

TÖRÖK JÓZSEF
Gyógyszerész,
Budapest, 18. Király-u. 12

Kérje csak a
Selle & Kary-féle

FREDIN

legjobb tisztítószert
minden finom lábbeli számára. Sárga és fekete.
Különböző mennyiségű Bozalca, Ocarla, Chevreaux- és lakkozópórá.
Wien, XII/1.

Császárfürdő
BUDAPESTEN 9613
téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú. E kénesvízű gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel pompás ásványvíz uszodákkal, hő- és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve

A Kalap-király

3, 4, 5 koronás különlegességekben elismert specialista.
Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klotild-palota.

Kerékpárosoknak fontos!

Kérjen ingyen és bérmentve nagy képes árjegyzékünket, mely csengőket, lámpákat, pneumatikot, nyergéket, fengelyeket, konzszokat, valamint elsőrangú kerékpárokat stb., stb. tele árban tartalmaz

BEIFELD GÁBOR és TÁRSA,
Budapest, VIII. ker., József-körút 21.

Posztó-

vagy kamarn-maradékok (3,20 mtr.) mindenféle színben a legfinomabb gyapjuszövetekből egy teljes férfiöltönyre, a meddig a készlet tart, széküld 5 forint utánvét mellett az **Országos Posztószékhely** Áruház Budapest, Rotentiller-utca 7. Maradékokból minták nem küldetnek.

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZ
BUDAPEST, IV. KER., BÉCSI-UTCZA 4. SZ.

A TAVASZI

és nyári idényre selyemkelme-, bársony-, csipke- és szalagszükségeit vásárolja

SZÉNÁSY, HOFFMANN és TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZBAN

BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

A legnagyobb választék mindenféle selymárúkbán. Az idény összes újdonságai folyton raktáron vannak.

Szabott árak, tulkövetelés kizárva.

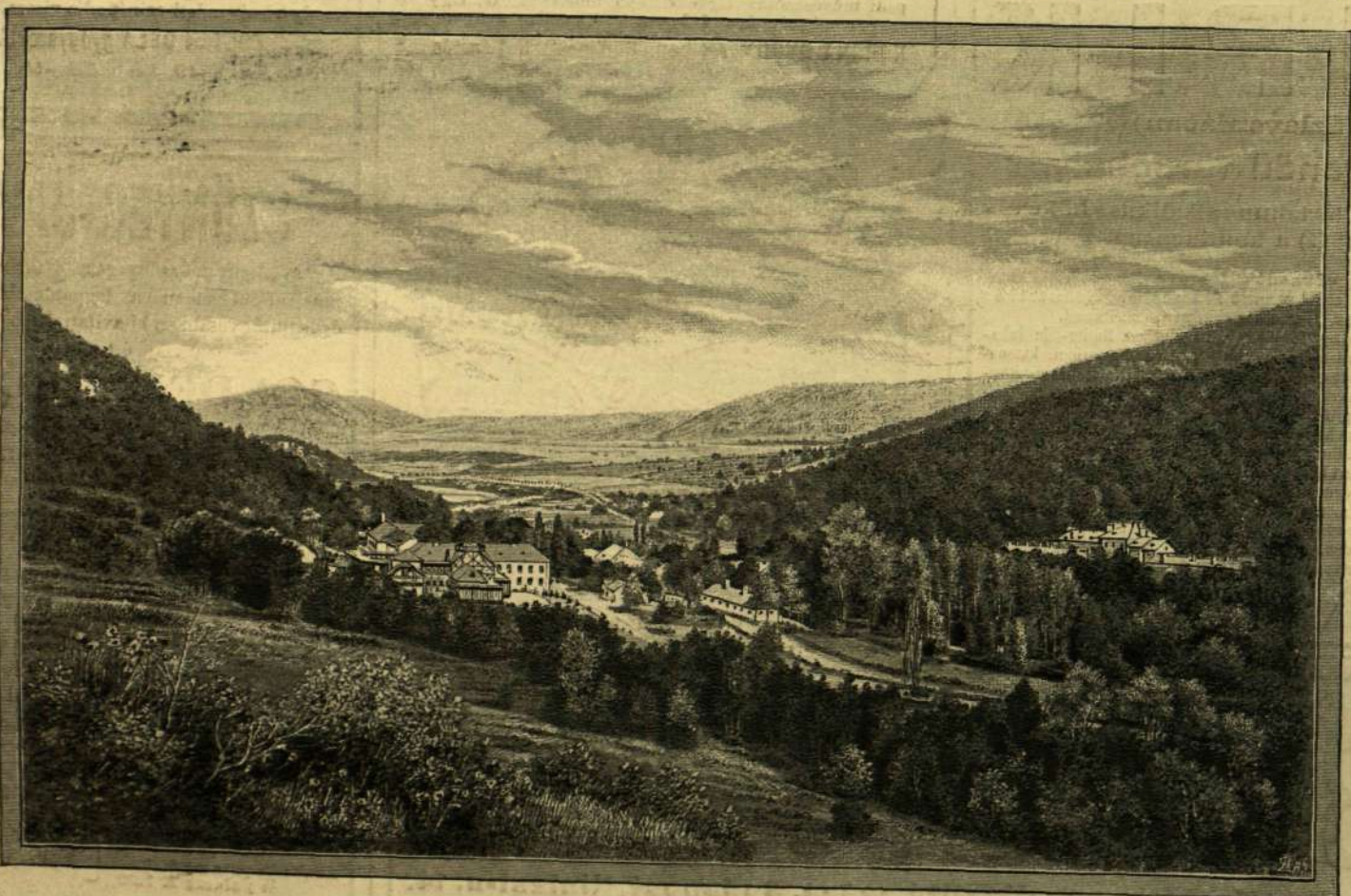
Minták vidékre bérmentve küldetnek.

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA
SELYEMÁRUHÁZA 10317
BUDAPEST, IV. KER., BÉCSI-UTCZA 4. SZ.

Parád gyógyfürdő

Gróf Károlyi Mihály tulajdona, Heves megyében. Vastimsós fürdőkkel és hidegvízgyógyintézzel, égvényes kénes savanyuvíz és természetes arzén-vastartalmu vizekkel. Lakások ujonnan épült szállodákban, 146 szobával, uradalmi kezelés alatt állanak, a vendégek élelméze díszes külön csarnokban bérlet útján Verseyh István jászberényi jóhírű konyhájára bízatik.

10429

Az évad Junius 1-től szeptember végeig tart, és pedig az előévad junius 1-től junius 20-ig, a főévad Junius 21-től augusztus 20-ig, utóévad augusztus 21-től szeptember végeig. Az elő- és utóévadban a lakások 30%-kal olcsóbbak. Ingyen prospectussal s minden felvilágosítással készségesen szolgál a fürdőigazgatóság.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

VASÁRNAPI UJSÁG

19. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 8.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt: egész évre 24 korona, félévre 12 *; Vasárnapi Ujság és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt: egész évre 16 korona, félévre 8 *; A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona, félévre 5 *; Külföldi előfizetőknek a postai felár megfizetésével utaldij is csatolandó.

Kiss Ferencz fényképe.

A KIRÁLY FOGATA AZ ALBRECHT-UTON, MIKOR A MÜCSARNOK KIÁLLÍTÁSÁRA HAJTAT.

A KIRÁLY BUDAPESTEN.

CSAKNEM EGY ÉVI TÁVOLLÉT UTÁN VÉGRE ISMÉT körünkben üdvözölhetjük ősz királyunkat. Érkezése a szokottnál is nagyobb visszhangot támasztott a nemzet lelkében; útja föllobogóztott utcákon s lelkes üdvözlő sokaság sorfalain át vezetett fel fejedelmi palotájába. Az ünnepelés külsőségei a szívek benső megindultságából nyerték fényüket.

Jövetelét egy nagy és nemes, mely erkölcsi tartalmú fejedelmi tény előzte meg: II. Rákóczi Ferencz hamvainak hazahozatalára vonatkozó elhatározása. E ténynek nagy jelentőségét az adja meg, hogy benne a király azonosítja magát a nemzet multjával s tanubizonyítást tesz arról, hogy megértette a magyar fajban mélyen benne gyökerező szabadságszeretetet s ennek nyilvánulásait, a szabadságért folyt harcokat a maguk valódi jelentőségében fogja fel. Rákócziban nem az uralkodóház ellen támadó fölkelőt látja, hanem a magyar szabadság hőst, a magyar nemzet évezredes törekvéseinek egyik megismerőjét. Ezzel ismét eloszlott egy ama félreértések közül, melyek

A KIRÁLY ÉS KISÉRETE A VIRÁGKIÁLLÍTÁSON.

Balogh Rezső fényképe.

a múltban nemzetünkre annyi keserűséget hoztak.
A magyarnak erre csak egy felelete lehet: kimutatása annak, hogy lelkében visszhangra talált a királyi szó s hogy azok a szoros kapcsolatok, melyeket az egy emberöltőn keresztül folyt közös, egy célra törekvő nagy munka fűzött nemzet és király között, — nem lazultak meg egy pillanatra sem. Sokkal erősebbek e kapcsolatok, semhogy azokat múlt politikai harcok meglazíthatnák. A nemzet s uralkodója nem járhatnak eltérő utakon; a nemzet célja az uralkodónak is célja; a nemzet érdeke érdeke királyának is.
Méltán ragadhatta meg tehát örömmel az alkalmat a politikai világ, a főváros hatósága és közönsége, hogy bemutassa hódolatát, érkeztet, a királynak, s ünneppé avassa azt a napot, melyen magyar székvarosába bevonult. S hogy őt is hasonló érzelmek vezették, ennek szavakkal is kifejezést adott. Érezte azoknak az érzelmeknek melegségét, őszinteségét, melyekkel Budapest fogadta s az ő szíve sem maradhatott hidegen. A pályaudvaron összegyűlt országnagyok, főurak és egyszerű polgárok lelkesült üdvözlöte folytatást nyert az ut-

zák során gyülekezett népsokaságban, s azok a rövid szavak, melyekkel a főváros polgármestere Ó Felségét üdvözölte, az egész nép ajkáról voltak véve. S a szeretet sugallta azt az örömet is, melylyel a közönség az uralkodó egészséges, jókedvtől sugárzó arcát szemlélte. Mennyi testi és lelki erő lehet a mi agg királyunkban, hogy nem tudta megtörni kor, munka, gond és szenvedés, melyek mindegyikéből több jutott neki a rendes emberi mértéknel!

Egy időre most fölélenkül a budavári királyi palota csöndje, itt fogadja a király országa nagyjait, hű alattvalóit, a külföld képviselőit. S bármerre tekint termeiből, bármerre jár, mindent azt fogja tapasztalni, hogy vele van a magyar nemzet szíve.

A TARPATAKI VÖLGYBEN.

A Petőfi-Társaság Vigyázó-díjjal jutalmazott költemény.

A Tátra alján mosolyog az élet,
Virágok nyílnak, napsugár ragyog,
Dús lombok árnyán halk szellő beszélget,
Ringatva szárnyán fényt meg illatot;
Távol morajlás csalogat a völgybe,
S a hogy utad az erdőn áthalad:
Elédbe tárul, fenséges gyönyörre,
Ott fenn a Lomnicz, lenn a Tarpatak.

Ez zúgva törtét s tajtékzó haraggal
Meg-megtépázza völgye fenyvesét;
Vad szakadékján szilajodva nyargal
Millió gyöngyszemre töredevez szét;
Magszülve egymást és egymásba halva
Csak mormol, árad, szökken habra hab,
Annál igézőbb fenn a bércz nyugalma,
A Lomnicz-csúcs, a zordon, hallgatag...

Hogy törnek égbe, felhők magaság
A büszke szirtek, bús oromzatok!
A teremésnek megkövült csodáit
Gyarló teremtmény! bennük láthatod;
A fenyves is, nézd, féluton kifárad
S törpülve érzi: följobb nem mehet,
Ott fenn csak zúgó viharok tanyáznak
S búval borongó szürke fellegek...

Fenséges ormok! Végzetük jelül
Felhő leng rajtuk: gyászuk fátyola;
Orók magányuk zordon közeléből
A napsugár is fázza szállt tova.
Kietlen keblük nem fakaszt virágot,
Nekik a fénynek csak az árnya jut,
Ugy állnak ott, mint megdermedt titánok,
Leikük kiegész, lángjuk kialudt...

Vagy élnek — és a hangos völgy zajára
Csak büszkeségüben nem visszhangzanak,
Bár keblük mélyin a keservek árja
Fájóbban tombol, mint a Tarpatak;
Élnek magukban, önmaguknak átkul,
Mint kicsinyek közt a nagy emberek,
Kiknek szívében milliók szíve fájdul,
S kik úgy születtek, hogy szenvedjenek.

Oh, minden nagyság bura van teremtvé,
Emberszív ép úgy, mint a bérczorosom;
Egy névtelen gyász elfojtott keserve
Felhőzik minden fenkölt homlokon;
A völgyi tájon virulhat az élet,
A magas bérczen örök a ború,
Közönséges szív gyönyöröknek ilhét,
De a nagy lélek mindig szomorú...

Sajó Sándor.

AZ ÁRVÁK.

A Petőfi-Társaság Vigyázó-pályázatán dícsérettel kitüntetett költemény.

Egy vézna fácska áll didergve
A tengerparton védtelen,
Orók-bús ég borong felette;
Szegényt a sors hová vetette!
Igy élni, oh, mily gyötrelm!

Kegyetlen szélvész járja által
Törékeny, gyöngye ágait;
A felhő hulló záporával,
Az éj dermesztő, zord fagyával
Mind biztos pusztulása itt.

Levele száll, hull szertetőpve,
Bimbója fonyad csöndesen
Oltalmavesztett rejtekébe'
És elhal minden ága végre
Virágtalan, gyümölcstelen!

E társtalan, bús árvaságra
Hány szívet rendelt végzete!
Egét derülten egy se látja,
Napfénytelen, sivar magányba'
Csak szenvedése él vele.

Van vágya néki is, reménye,
Ő is szó édes álmokat;
De gátat gát tolul elébe,
Míg üdvéért küzd bizva, félve
S ereje vész, tüze lohad.

S apadnak lassanként a vágyak,
Eloszik minden szép remény,
Az álmok mind, mind messze szállnak;
Igy néz elébe a halálnak,
Igy hervad lassan el szegény!

Szabados Ede.

RÁKÓCZI.

Munkács táján, lehullt sárgán
A levele minden fának,
Arra ment el idegenbe,
Neki a nagy éjszakának...
Minden dob csak azt peregte,
Tárogató keseregte:
Isten veled, Isten hozzád,
Sosem lát már Magyarországot!

Elborult az ég felettünk,
Könnyünk sírta minden felhő,
Márvány-tenger partja felé
Sohajunkkal szállt a szellő.
Gólya, fecske volt a posta,
Reménységünk' odahordta
S vártuk: hoz-e olajgátát? —
S száz sebünkbe ezret vágta!

Vérezünk már pár száz éve
S a régi seb egyre mélyebb,
Balsamcsepp, ha hullt is rája:
Mindig volt benn egy csepp — méreg!
Gonosz kezek beleopták —
Már a szemünk is lefogták!
Hej Rákóczi, hej Beresényi,
Kár is volt tán nektek élni?!

Hiába volt minden, minden...
Nem! Hulló vér nincs hiába!
Szabadságunk abból sarjad,
Ettől szökött dús virágba...
Honnán fagyos szelek jártak,
Lágy fuvallat csap hazánknak,
Fagyát oldja hosszú télnek: —
A halottak visszatérnek!

Nem hiába vertek patkót
Megfordítva a lovára,
Visszahozza... visszajő már
Nagy Rákóczi nemsokára!
Csak egy szót várt, mint mi épen,
Villámlást a sötét éjben...
Bűvös szót, mely gyógyít sebet,
Akitől old... tengert betemet...

Nincs közöttünk most már mélység!
Fátyol borult sebre, vérre...
Ilyen bölcs szót magyar király
Nem mondott ki sok száz éve!
Utadon akadály nincs már,
Nagy Rákóczi jöhetsz immár.
Ugy fogadhat már az ország,
A hogy méltó hozzá s hozzád!

— Orvendez hát, népek ezre,
Hajlongj, Beszkid minden fája,
Öreg hársak, vén ágatok
Bokrétásan s dallal várja,
Nem temetjük bár, mint szokás,
— Temetés: feltámadás! —
De azért asszonyok, lányok,
Koszorútok csak fonjátok!

S a virágos koszorúból
Kettő legyen minden lánynak,
Egyik tele bánatkönnnyel,
Ez kell a kurucz-királynak!
S a másikat milliók szeme:
Örömkönnnyel sírja tele...
Kie lesz az? — Némán állunk,
Úgy is tudod: bölcs — királyunk!

Bodnár István.

A VÉN GAZEMBER.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irtá Mikszáth Kálmán.

Hess! Megesikordul sarkaiban a két kőoroszlános oszlop között az ónos kapu. Hess, győtrő aggodalmak, szívet fojtogató gondok! A hintó begurul az udvarra, Mariska baronesz a mamájával már ott állnak a lépcsőháznál kipirult arccal, repeső örömmel. A vén komondor, az Ipoly, fel akar ugorni kis gazdájához a hintóba. A cselédség is előkullog, ki az istállók, ki a kertészlak mögül az ifjú urat látni. Jaj, hogy megsoványodott szegényke!

Aztán jönnek az ölelések! Hát hogy vagy? Hogy megnőttél! Jézus Mária! Nagy melegeitek volt. Éhes lehetsz, szivecském! Csupa por vagy, lelke! Hamar adjatok egy keftét. De talán mégis ennél hamarabb. Gyere, terítve van! Hamar az ételeket, kulcsárné!

És nézik, nézik, csókolják, nem tudnak a gyerekek betelni. Hát így megy ez itt is. A nagy urak is csak emberek.

Ott benn azután megindul az ezer meg ezer kérdező való. Először a fontos dolgok, a bizonyítvány, hogy milyen volt a koszt, hogy ment a vizsga, azután a Pali kérdezősködik az itthoni dolgokról, nagy-e már a «Vicze» (az agár), megvan-e még a kis farkas, a kit tavaly fogtak az erdőben s nem-e történt valami baja a papagálynak és hogy mi ujság a faluban?

— Bizony nincsen itten semmi újság. Micsoda ujság is lehetne Sulyomban?

— Hát az öreg Borly hol lehet, hogy nem mutatja magát?

— Az öreg Borly? Az most beteg.

— De csak nem fekszik? — kérdezte a báró mohón.

— Ágyban fekszik, sőt orvos is jár hozzá — felelte a báróné.

— Ejnye — szólt megkönnyebbülten a báró. — Hát mi baja történt?

— Én bizony nem is tudom. A Johann tudja a részleteket, ő vele volt, mikor feldőltek.

A Johann épen a fekete kávéat hozta be egy tálcán, a báró tehát ő hozzá fordul:

— Mi baja a kaszárnának?

— Bort vittünk Lázonyba a választóknak, s átmenve a Berkenyész patakon, bedőltek a vízbe, a kasznár úr valahogy a kocsai alá került úgy, hogy megnyomta egy kicsit az oldalát.

A komornyik elbeszélte aztán, hogy a kasznár úrnak nem annyira a feldőlés ártott, mint inkább az, hogy azon módon vizesen, lucskosan megint a szekerre ült és elment a pinczébe, — holott ilyen esetben az első regula haza menni, és pedig nem lépésben, hanem szaladva a kiizzadásig, hogy otthon száraz ruhát váltson az ember; ő maga (a komornyik) így is tett, de a kasznár makacs vén ember, a

ki mindent jobban akar tudni; pedig a pincze a maga nyirkosságával a legveszedelmesebb hely ilyenkor.

— Hát mi dolga volt a pinczében?

A komornyik megszeppent, öltöztet, ke-reste a szavakat.

— Te valamit takargatsz.

— Nem merem jelenteni, kérem alásan.

— Mit félsz? Nem eszlek meg.

— A hordó, a mit a választóknak kellett elvinni, a feldőlésnél összetört és a bor, kezét-lábát csökölöm, befolyt a patakba.

— A patak pedig kiitta, — fejezte be a báró nagyúri közömbösséggel.

— A kasznár úr új hordóért ment a pinczébe... Mindjárt mondtam neki akkor: Nagy baj lesz ebből, nemzeti uram, olyan tüdőgyulladás szed fel, majd meglássa, hogy fűbe harap tőle. És ehol van, ni.

— Tüdőgyulladást kapott?

A báróné, a ki egy almát hámozott, letette a kést.

— Igen, Gottfried, az öreg rosztul van. Épen az imént járt itt az orvos. Azt hiszem, meghal.

— Miből gondold? Az orvos mondta?

— Nem épen. Inkább a beteg magaviselete ébreszti bennem ezt a hitet.

— Elmehepsz, — mondja a báró a komornyiknak. — Hozd el a csibukomat! (Majd a bárónéhoz fordult.) Önkívületben van?

— Nincs, észnél van; beszél, intézkedik és ír. Vagy legalább egész délelőtt irt a gyűrődészkán, a mit a dunyhájára tettek.

— Nem is hal az akkor meg. Pedig nem bánám, ha meghalna, — jegyezte meg a báró mogorván, — legalább megszabadulnánk tőle.

— Gottfried! Gottfried! Hogy lehetsz olyan rossz sz. vü, olyan kereszténytelen!

— Tolvaj volt. Tönkre tett bennünket.

— Megengedem, sőt magam is azt tartom, hogy gonosz, ártalmas ember volt, de a halál mindenért kiengesztel.

— Ne félted még. Sőt azt mondom, nincs is tudóbaja. Vagy ha van, abba se hal meg. Mert a hogy én ismerem, míg az én tudóm megvan, addig ő nem a magáival lélezkik.

— Eredj, ki nem állhatom az ilyen rossz vicceket.

— Hát ugyan honnan veszed, hogy meghal?

— Onnan, hogy ő maga érzi a végét.

— Miből látod ezt, ha az orvos semmit se szólt?

— Abból látom, hogy délelőtt haza sürgönyözte az unokáit.

— A főhadnagyot is?

— Azt is.

A baronesz, a ki egy divatlapot nézegetett, összeresztett s egyszerre arca elé emelte a sustorgó papirlepedőt; bizonyosan a pirulását akarta eltakarni.

— Haza hozhattuk volna szegény Pistát, — szólt közbe Pál báró megdöbbenő komorsággal.

— Hát Pista nem jött veletek? — csodálkozott a báróné, — azt hittem, leszállt a kaszár-laknál.

— Ő suplikálni ment az idén.

— Mi az a suplikálás? — kérdezte a báróné.

— A protestáns iskolákban van az, mama.

A protestáns iskolák szegények, a diákjaik is szegények. A legszegényebb diákjaik a vakációban felosztják egymás közt az országot s kuriáról-kuriára mennek pénzt kéregetni a kábatos emberekhez az iskolájukra. Vig élet jár ezzel, sok kaland, sok jó tapasztalat és a gyűjtött pénzeszkéből is egy kis perzent. A diák, mint a tücsök, összegyűjti nyáron a télire valóját.

— Johann! — kiáltá az udvaron ögyelgő komornyikra, — gyere csak ide.

— Parancsoljon a méltóságos úr.

Lélek Lajos rajza.

BENN AZUTÁN MEGINDUL AZ EZER MEG EZER KÉRDEZNI VALÓ.

— Szegény teremtesek! — sohajtott föl a báróné, megcsókolvá fia homlokát.

— Sajnálod őket mama?

— Sajnálom.

— De miért?

— Mint a hogy sajnálom a kis csikót, mikor a paraszt idő előtt hámba fogja. Te talán nem sajnálod?

— A csikót igen, de a diákokat nem... Sőt magam is szegény diák szeretnék lenni.

A báróné ajka veszedelmesen kezdett mozogni, görbülni mindenféle szövegetekre, a mi nála a közeli sirást jelentette s csakhamar elő is törtek a könnyek szeméből; átfogta a fia nyakát, szívéhez szoritotta őt s lehajtván a derekadó fejét, a fiú szöszke hajában törülte le a könnyeit.

— Oh fiam, fiam, ne kívánj ilyet, — rebegte zokogva, — mert hamar beteljesedhetik.

A fiú fölébe sügta:

— Engedd meg, mamuskám, hogy meglátogassam Borly urat.

— Eredj fiam. Jól teszed, ha elmegysz. Látom, jó szíved van.

Az öreg báró nem állhatta az asszonysírását. Kiment csibukájával a verandára, a hol belevetette magát a piros nádszékebe és nézte az úszó felhőket az égen, melyek nyugat felől gyülekeztek. Sajátságos lehangoló érzés vett rajta erőt. Valami rejtélyes, félemlítő csend honolt a természetben. Az ispánlak felől különös, háthoronzató kutyavonítás hallatszott. Az öreg Borly beteg kutya. Talán tudják, hogy a patronusuk haldoklik. Ki nem ment az eszéből. Mégis csak furcsa lesz, ha már az öreg Borly nem lesz. Nem is hinné az ember, hogy mennyivel üresebb lesz a világ Borly nélkül. Próbált valami egyébre gondolni. Hiszen végre is nem nagy eset. Hetven éves ember odavál. Aztán sok becsületesebb embert akasztottak már fel, a kiket senki se sajnált. Ejh, egy eltaposott hangyáért is nagyobb kár. Próbált valami egyébre gondolni. De a felhőfoszlányok olyan szeszélyesen gömörögtek, alakultak, hogy vagy egy csomó koporsó úszott az ég peremén, vagy maga az öreg kasznár lovagolt egy kecskén vagy sárkányon.

— Johann! — kiáltá az udvaron ögyelgő komornyikra, — gyere csak ide.

— Parancsoljon a méltóságos úr.

— Eredj le a pinczébe, van ott a balszögletben néhány palaczk tokaji essencia, hozz fel egyet a kabátod alatt és vidd el a kaszárnának, de ne szólj semmit a bárónénak.

— Értem.

— Mert nagyon restelném előtte.

A kaszárnára csakugyan ráfért az életet adó nektár, mert már csak hajszálon lógott benne az élet. Nagyon átfázott, nagy bolondot csinált, hogy a feldőlés után még mindig elvitte Lázonyba a hordó bort a választóknak. Pedig már akkor is beteg volt, mert a koosból kiugorván, régi begyógyult sérve fölszakadt, megújult és fájni kezdett, de ő csak tartotta magát és elvitte a bort, együtt ivott a választókkal, lelkesítő beszédek tartott nekik, hanem este felé hirtelen elzöldült, kitört rajta a borzongató hideg. Nosza hamar előkeresték a falusi felcsert, dr. Morzsa Jánost, azaz hogy nem is kellett keresni, mert ott ivott velük s torka szakadtából énekelte a Szózatot. Akkor még ez a szent zsolozsma volt a kortes-nóta is.

— Nézze meg a sérvemet doktor, mert fáj, oda vagyok.

A doktor bevitte Borly uramat, a bíró uram lakására.

— Vetközzön le a kasznár úr, hadd lássam, hol van az a sérv.

— A lágyékban.

— Mutassa! Ejnye, hiszen maga csurom víz.

— Befordultunk a Berkenyész folyóba.

— Befordultak és megfürödtek. A rázós hideg onnan van.

Azután a sérvét vizsgálta meg s boszúsan kiáltott fel:

— Ejnye, a tarka Máriáját! Hiszen kijöttek a belei! No, már most feküdjön hanyatt itt a lőcán, hadd nyomogassam vissza. Volt-e katona?

— Nem voltam, de lehettem volna — felelte a kasznár.

Elkezde óvatosan visszatolatni a beleket, a hashártyával kijött dió nagyságú görcsöt, de sehogys se sikerült. Csóválta a fejét, haragosan morgott.

— A nyílás ferde, nem birom visszatolni.

A kasznár összeszorította a fogait, túrt mindent, meg se szisszent, csak a fogait csikorogatta. (Lehetetlen, hogy ne lett volna katona.)

— No, ez bizony nagy baj, — vélte a fel-

Balogh Rezső fényképe.

A KIRÁLY FOGATA A NYUGATI PÁLYAUDVAR ELŐTT, A MEGÉRKEZÉSKOR.

osor, — de minél többször próbálom, annál rosszabb, mert a belek a kinzástól megdagadnak és minden új kísérletnél nehezebben tolhatók vissza; nagy a veszedelem, sürgős operációra van szükség. Azért legjobb lesz a kasznár úrnak rögtön haza menni és egy lovas embert beküldeni a városba mütörvosért.

— Ejh, ostobaság, — szólt közbe a bíró, Tóth Pál uram, eltolva a doktort a beteg mellől. — Alkudjunk meg doktor úr. Maga gyógyítsa meg a kasznár úr rázó hidegletését, én pedig meggyógyítom a sérévét.

— Bolond kend, bíró uram, — szólt a doktor fölényes mosollyal.

A bíróné egy kis czimetes bort főzött azt megitták a beteggel, a párolgó ital jól esett neki, megmelegítette egy kicsit, de azért még mindig vaczogtak a fogai.

(Folytatása következik.)

A VIRÁGKIÁLLÍTÁS A MÜCSARNOKBAN.

Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület két éve rendezett nemzetközi kertészeti kiállítása alkalmával már felmerült az eszme, hogy a kiállítást a hazai művészekkel együtt kellene rendezni; de csak most valósult meg. A városligeti Múcsarnokban, hol még a tavaszi kiállítás képei és szobrai is láthatók, gyönyörű virágok pompáznak és illatoznak, melyek egy része magában a csarnokban, többi — nagyobb — része egy e célra emelt faépületben és a csarnok előtti kertben vannak elhelyezve.

A virágkiállítás létesítésében a főváros érdemes főkertésze, *Isemann Keresztély* az országnak; az ő buzgó munkájának köszönhető a szép siker. Azokat a növényeket, a melyeket Budapest közönsége az Erzsébet-térről és a városligeti nagy köröndről ismer, úgy csoportosította, hogy az valóban meglepő hatást kelt. A gyönyörű növények, melyek Európa bármely nagy városának díszére volnának, oly szép példányokban, oly gazdag színpompában tárulnak a szemlélő elé, hogy szinte elképzelik az ember szeme a ragyogó színek sokaságától, s idő kell hozzá, míg a színek harmonikusan kibontakoznak s mindegyik lekötö a maga számára a figyelmet.

Az aréna-úti bejáratól a Múcsarnok feljárdájáig babérfák, pálmák s az ékes virágú azaleák sorfala között vezet az út, a csarnok lépcsőjén pedig két oldalt hatalmas 50—60 éves remek babérfák állanak, sötét, szabályos lombjukkal. E nagy babérok egész vagyont képviselnek, 6—800 koronát is megér egy. A feljárdó két oldalán azok a növények találtak helyet, a melyek parkjaink díszítésére a legalkalmasabbak. A *legyező-pálma* különféle fajai, az *európai pálma* az ő tropikus rokonaival: a *Chamaerops excelsa*, *humilis*; a *Dracaena*, a melyek ma már díszkertekben nélkülözhetetlenek, az *austrális*, *Douceti*, *lentiginosa* fajtákban vannak képviselve. A homlokzattal szemben pedig

Jolly Gyula fényképe.

A KIRÁLY A VIRÁGKIÁLLÍTÁSON ILSMANN FŐKERTÉSZSEL BESZÉL.

a *Viburnum Tinus* vagy *labdarózsa* alakított fái díszlenek, a közönséges *borostyán* (*Hedera helix*) alakított példányaival. Ez az egyszerű növény itt olyan alakokban áll előttünk, a melyek jogot biztosítanak neki a legelegánsabb díszkertben is. Gömb, piramis, koronás faalakok

Kiss Ferencz fényképe.

A NYUGATI PÁLYAUDVAR ÉS KÖRNYÉKE A KIRÁLY ÉRKEZÉSKOR.

A KIRÁLY BUDAPESTEN.

váltakoznak belőle, bizonyítva azt, hogy az egyszerűből is lehet értékeset és szépet alkotni.

Az *Araukáriák*, a chilei fenyők egész gyűjteménye csoportosul az egyszerű hazai növények köré. Fajták, a melyek ritkaság számba mennek és tekintélyes értéket képviselnek. Itt vannak az *Araucaria Cunninghamii*, keleti Ausztráliából, a *brasiliensis* Braziliából, az *excelsa* a Norfolk szigetéről, nálunk a legismertebb és legkedveltebb fajta, a ritkább *Sanderiana* változattal. Kitűnő hidegházi és szobanövények. Ezek, valamint számos más pompás tropikus növény mögött a *kaktuszok* érdekes csoportja köti le a figyelmet. Olyan képviselői ezek a növényvilágnak, a melyek bizarr alakjukkal ismételtlen magukra terelik a nagy közönség figyelmét. Mi azonban most nem foglalkozhatunk velük, mert még sok ragyogó virágszépesség hívogat bennünket.

Menjünk a csarnok vestibüljébe, a hol a főváros növénykincseinek legbecesebb része van bemutatva. A legmagasabb sugáregyenes pálma, a *Seaforthia elegans* Éjszak - Ausztráliából, 2—3 méter hosszú szárnyas levelekkel. E ritka szép pálma a szobában is jól beválik, csakhogy egy kicsit drága. Ettől jobbra áll egy nagyon érdekes palmafaj, mely a szerencsétlen véget ért Miksa császár nevére van elnevezve: a *Maximiliana regia*. Az amerikai Kordillerák hegységéből való nálunk is kibírja a 2—3 fok hideget a szabadban. A *Seaforthia* körül csoportosulnak az *Orchidák* szép színezetű sajátosságos virágaikkal, a *Medinilla magnifica*, csodálatos jávai növény 50—60 centiméter hosszú virágfürtjeivel.

Ezzel szemben van egy *datolya-pálma*; ritka szép példány, melyért már ezeket akartak adni, épen most virágzik s így kicsiben foglalt szerethetünk magunknak arról, hogy milyen a datolya-pálma virága, a mely ezerszámra termi hazájában a finom gyümölcsöt.

Ebben a csoportban egy remek *Ficus kelti* föl érdeklődésünket. Olyan fajta ez, a mely idővel ki fogja szorítani a most nagyban elterjedt közönséges *Ficust*, mert szebb, tartósabb és kevésbé kényes. Erős bőrnemű levelei eltérők a *Ficus* ismert leveleitől, szélesek, csaknem lapátalakúak. A kertész, névszerint *Sander*, a ki két éve nemzetközi kiállításunkon a királydíjat nyerte, — kitűnő üzletet csinált ezzel a *Ficussal*, mert azt a néhány példányt, a mely egyedüli tulajdonát képezte, egy amerikai kertésznek 30,000 márkáért adta el. Hazánkban eddigél csak ketten bírták ezt a növényt: Budapest székesfővárosa és a margitszigeti kertészet. A ritka növény neve *Ficus pandurata*, s néhány év múlva kerül csak forgalomba.

E ritka növények körül csoportosulnak a kényes melegházi növények sajátosságos alakjai: *Anthuriumok*, *Crotonok*, *Pandanusok*, *Dracaenák*, *Asparagusok*, *Páfrányok* és más forróvívi növények, melyek között az egyenlítő buja növényvilágába képzelhetjük magunkat.

A vestibülből átjutunk a Múcsarnok hátsó bejáratához épített facsarnokba. Ez az *Azaleák* tulajdonképeni eldoradoja. Azt a ragyogó színpompát, a melyet az *Azaleák* szárai itt kifejtettek, látni kell, hogy el tudjuk képzelni, mert a fehér, piros és sárga színek azt a változatoságát, árnyalatait leírni lehetetlen. A forróvívi növények többi serege csak épen keretül szolgál és csaknem eltűnnek a ragyogó színek között. Pedig ezek között is van ám sok remek és ritka szépség, melyeket csak rövidesen folsorolni is sok volna.

A kiállításon egy újításról is meg kell emlékeznünk s ez az, hogy a legtöbb növénynél ott látjuk a növénytani nevét. Ez olyan újítás, a melyet minden virágkiállításnál a legnagyobb szigorúsággal kellene keresztülvinni.

A virágkiállítás május 15-ig lesz látható. Ekkor azután *Isemann* szétviszi az ő drágaságait, kedvenceit az üvegházakba, a hol el lesznek temetve ismét addig, míg újra valami alkalom nem lesz, hogy bemutathassa őket. Pedig ez nem helyes. Azok a növények Budapest főváros közönségének közkinccsei. Joga van azokat látni az egész éven át, nemcsak kivételes alkalmakkor. Ha a főváros már beszerezte e növényeket drága pénzben, nagy áldozatok árán, miért rejti őket véka alá, miért

A KIRÁLY FOGADTATÁSA A MÜCSARNOKNÁL.

Balogh Rezső fényképe.

Balogh Rezső fényképe.

GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY GRÓF APPONYI UDVARNAGYGYAL ÉS GRÓF SZAPÁRY PÁLLAL A VIRÁGKIÁLLÍTÁSON.

nem gondoskodik arról, hogy a Városligetben egy állandó üvegházban a közönségnek mindenkor hozzáférhető legyenek? Európa többi nagy, de meg kisebb városai is gondoskodtak a nyilvános parkokban olyan üvegházakról, a melyekben télen-nyáron szemlélheti a közönség a növényvilág, a kertészet csudáit. Ily módon sokat és nagyot lehetne lendíteni a hazai virágkertészet ügyén s egyszerűsített módot lehetne nyújtani a hazai kertészeknek, hogy ők is érvényesülhessenek.

Kardos Árpád.

A VIRÁGKIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA.

Napsugaras, derűs időben nyílt meg május 3-án egy bájos és kedves kiállítás: a virágok kiállítása. *Isemann Keresztély*, a főváros kertésze rendezte a Múcsarnokban és környékén, remek virágokkal igazi tavaszi színpompát varázsolva az üdezőld pázsitra. Csupa szín és üdőség volt az a kép, a melyet a kiállítás megnyitása nyújtott, míg ünneppé a király jelenléte avatta.

A Múcsarnok bejáratánál gyönyörű díszkaput rögtönöztek, a mely fölött nemzetiszínű zászlók és a főváros lobogói lengtek. A Múcsarnok oszlopos előcsarnokában és lépcsőzetén díszes közönség jelent meg a király fogadására. Soralkban ott láttuk közéletünk számos kitűnőségét és az előkelő társaság hölgyeit nagy számban. Ő Felsége érkezése előtt *József Agost* főherceg magyaros négyesfogata gördült a csarnok bejáratára elé. Pontban tízenegy órakor a király nyitott hintaja állt meg a Múcsarnok előtt. Ő Felsége gróf *Puar Ede* lovassági tábornok és *Driancourt* őrnagy kíséretében jött. A lépcsőzetén *Berzeviczy* Albert vallás- és köz-

Jolly Gyula fényképe.

A KIRÁLY ÉRKEZÉSÉRE VÁRAKOZÓK A MÜCSARNOK LÉPCSŐZETÉN. (ELŐL József Agost főherceg gróf Khuen-Héderváry miniszterrel beszél.)

A VIRÁGKIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSÁRÓL.

oktatásügyi miniszter fogadta, a ki bemutatta Ő Felségének *Forster* Gyulát, a Képzőművészeti Társulat új alelnökét és a társulat többi vezető embereit. A király a lépcsőn felfelé haladva, kezét fogott *József Agost* főherceggel azután megtekintette a képkiallítást s ez alkalommal több művészt megszólítással tüntetett ki.

A virágkiállítás csarnokában *Tallian* Béla földmívelésügyi miniszter fogadta a királyt és bemutatta a megjelent urakat. Ő Felsége megjegyezte: — Szívesen jöttem el a kiállításra, mert a virágokat magam is nagyon szeretem!

Az érdekes kiállítást és a virággyakat, melyek fölé gyönyörű pálmák borultak, Budapest főkertésze, *Isemann Keresztély* mutatta meg a királynak, kit láthatólag kellemesen lepett meg a nyíló virágok és dísznövények pompás csoportja. Számos kérdést intézett a főkertészhez és a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a látottak felett. Végül a felséges úr a Múcsarnok előtti tér virágdíszítését szemlélte meg egész kíséretével együtt, ismételtlen is kifejezve elismerését a kiállítás sikerült volta fölött úgy a főváros képviselőinek, mint *Tallian* miniszternek.

Ötven órai időzés után a király befejezte szemléjét és *József Agost* főherceg kíséretében visszahajtott a budai várba.

s. b.

Balogh Rezső fényképe.

A MŰCSARNOK ELŐTT, A VIRÁGKIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSÁKOR.

AZ APACHE-OK.

Párisi élményeimből.

Egy fiatal honfitársam keresett fel egyszer Párisban egy budapesti barátom ajánlatával. Segítségemre ez az újonc párisi, — írta barátom, — tanácsos, vezetéssel, a míg kissé megismerkedik ezzel a rémséges nagy várossal.

— Mit szándékozik csinálni Párisban? — kérdeztem tőle?

— Tanulni akarok jogot, még inkább azonban francia nyelvet.

— És tud-e már francziául?

— Otthon egészen jól tudtam, folyékonyan beszéltem magyar emberekkel, itt azonban...

— Itt? A francziákkal?

— Az a különös, hogy épen velük nem tudok beszélni.

— Majd megjön az is, Hanem ha meg akar tanulni, azt tanácsom, hogy ne keresse a magyarok társaságát, az enyémét se. De ne higgye, hogy ezt önzésből mondom.

— Oh, kérem, — tiltakozott honfitársam, hanem azért láttam, hogy rosszul esik neki, a mit mondtam.

— Ön tanácsért fordult hozzám, s ez a legjobb tanács, a mit adhatok. Megtoldom azzal, hogy még ma ebédnél megismertetem néhány francia ismerősömmel.

Honfitársamat aztán nem láttam egy darabig. Mikor legközelebb találkoztunk, kérdeztem: hogy tetszik neki Páris?

— Gyönyörű, elragadó város! Azok a remek boulevardok, azok a páratlanul szép sétateretek, az a világvárosi élet! És milyen arányok! Néha négy-öt óráig is járhalok a városban, hogy minél jobban megismerkedjem vele.

— Nagyon helyes. Apropos, a multkor elfelejtettem mondani, hogy csak párisi újságot olvasson, abból is sokat tanul.

Éltelt így egy pár hét, a míg ismét találkoztunk és íme, ekkor híre se volt már annak a himnusnak, a melyet a multkor zengett Párisról.

— Bocsásson meg, — úgymond, — de azt hiszem, rossz tanácsot adott a multkor.

— Hogy-hogy?

A mióta párisi lapot olvasok, egész más szemmel nézem Páris. Hisz ezekben az újságokban egyéb sincs, mint utonállás, rablás, gyilkosság, kés, revolver, — csak úgy csepegnék a vértől. Utálatos nép és utálatos város!

— Ejha! Hát már nem elragadó, gyönyörű? Nincsenek meg többé a boulevardok? Nincs Luxembourg, Champs-Elysées?

— A város most is tetszenék nekem, de mikor életveszélyes benne járni! En revolver nélkül sohase megyek többé az utcára.

— Azt jól teszi! Hanem mondja csak, a mi-

kor még nem olvasott párisi újságot, nem járt a város utcáin éjjel is? És nem támadták meg?

Ez a kérdés egy kissé zavarba hozta, hanem azért nem hagyta magát.

— Jártam, de csak most látom, hogy folytonos életveszélyvel és tiszta véletlen, hogy bajom nem történt. Ma is olvastam, hogy az éjjel két utonálló megtámadott egy békés polgárt és nemcsak kirabolták, hanem meg is késték. Úgy látszik, a párisi zsvány még többet dolgozik késsel, mint revolverrel.

— Persze, mert a késnek nincs hangja, nem figyelmezteti már messziről a rendőrt. De hol történt az a rablás.

— Hol? Lássuk csak, itt az újság, íme: rue de Belleville, itt történt. De miért kérdezi ezt? Hisz az mindegy, hol történt. Párisban történt, az bizonyos. Történhetett volna bármelyik utcában, hiszen Párisban a *voyou*, az utonálló az úr, övé az utca mindenütt. Az ember szinte hajlandó azt mondani, hogy a francziának a gyilkolás is jellemvonása.

— Talán csak nem az egész népnek?

— Nem mondom épen, de Zola megírta, hogy milyen aljas, kapzsi, gyilkos a francia paraszt, itt pedig azt látjuk, milyen vad a fővárosi csöcselék.

— Vigyázzon, nehogy olyan hamisan ítélje meg Páris, mint Zola a francia parasztot. Azt elismerem, eleget bánt engem is, hogy e késelő, lövöldöző banditák ellen nem elég erős a rendőrség, de hát ez még nem az egész francia nép.

— Azt nem mondom, de hiszen Párisban ők uralkodnak. Persze, a hol az esküdtszék arról ismeretes, hogy körülbelül több gyilkost ment föl, mint a hányat elítél...

Néhány nap múlva megint találkoztunk s megkérdeztem, hogy még mindig bántják-e az utonállók?

— Még jobban, mert hiszen azóta is sokat olvastam az *apache*-okról, a hogy itt nevezik a bandákat, nem is tudom, miért?

— Talán azért, mert az apache-ok, ez az indián törzs se lehet olyan vad, mint ők. Mit olvasott újabban róluk?

— Mindig a régit: kés és revolver, rablás és gyilkosság; változatosság kedvéért pedig most egymást pusztítják; egyik vezér elcsábította a másik kedvesét, azért folyik most a harcz két nagy banda között.

— Tehát egymást is pusztítják?

— Oh, igen, s ez még a szerencse, mert úgy látom, több kárt tesznek egymásban, mint a bíróság tesz bennük, mely oly nagyon kiméli őket.

— Kiméli? Ahhoz még szó fér, hanem most menjünk ebédelni.

A vendéglőben néhány francia ismerősömmel találkoztunk, a kiknek véleményét óhajtottam hallani, rátereltem hát a beszélgetést Páris közbiztonságára.

— Hogy van az, — kérdeztem, — hogy a rendőrség olyan tehetetlen az utcái rablógyilkosokkal szemben? Hogy tűrhetik el, hogy a város utcáin éjjel ők uralkodnak?

— A város utcáin? — kérdezte az egyik párisi. — De hát hol? Mindenütt?

— Honfitársam azt mondja, hogy az utcák éjjel életveszélyesek.

— No, én elég régi párisi lakos vagyok, eleget jártam az utcán éjjel is, a nélkül, hogy valami bajom lett volna.

— De azt csak nem tagadhatja, hogy sok az éjjeli rablótámadás?

— Nem tagadom, tudom én is, hogy némely utcák, sőt városrészek éjjel járhatatlanok. Nem ajánlanám önnek, hogy végig menjen például a Belleville-utcán éjjel után, még akár revolverrel is. De hát ez még nem az egész város, ha néhány száz ilyen utca akad is, ne feledje el, hogy Párisnak 4000 utcája van, a város belső részeiben nyugodtan járhat bárkikor.

— Mind a mellett időnkint a sajtó is föllázad a folytonos rablótámadások ellen és követeli, hogy tisztítsák meg az utcákat.

— De hát mit lehet tenni? A rendőrség ismeri a rovott multú existenciákat, tudja, hogy legnagyobb részük új bűnre képes, de ha egy éjjel öt-hat gyilkossági kísérlet történik, azért százakat letartóztatni nem lehet.

— Miért nem?

— Mert ha megtenné is, a bíróságnak nincs módja elítélni azt, a ki bűnéért kiállotta a büntetést és ez esetben ártatlan. Az, hogy ez a ma ártatlan talán holnap elítélhető fog, nem szolgáltat még alapot az elítélésre.

— E szerint nincs semmi orvosság a bajra?

— Volna talán egy: újra és újra szaporítani a rendőrséget.

— Hát ezt kellene megtenni.

— Csakhogy ehhez pénz kell s a város elegendő tehernek érzi már a mostani 6000 rendőr eltartását. Vége is nem lehet minden *voyou* háta mögé egy rendőrt állítani, nem is szólvá arról, hogy a túlságos nagy rendőrség más oldalról veszélyes lehet a polgárok közszabadságára.

Mit gondol, mekkora rendőrség volna az, mely megtisztítaná és folytonos elegendő felügyelet alatt tartaná a város falát?

— En bizony nem tudom.

— En se tudnám megmondani, de azt tudom, hogy a párisi *barrière** hossza 33 kilométer.

— Vácz távolsága Budapesttől, — mondtam honfitársamhoz fordúlva.

— Ez pedig, — folytató a párisi — füvel benőtt lejtővel, szögleteivel, árkával legjobb buvóhelye a zsványoknak. Biztosítom, hogy nem akadna párisi polgár, a ki végig sétálna rajta éjjel. Ha lebontják, a mi talán nemsokára megtörténik, legjobb menedékké válna az apache-ok.

— Ön tehát belenyugszik abba, hogy Páris egy része éjjel a szó szoros értelmében járhatatlan?

— Belenyugszom kényeztetésből, mert tudom, hogy ez vele jár a nagy városokkal. Nem ismerem az önök városát, de azért meg vagyok győződve, hogy Budapesten is aránylag több a rablótámadás, mint a kis városokban.

— A budapesti újságok olvasása nem tesz olyan kellemetlen benyomást, mint a párisiaké.

— Mert Budapest kisebb Párisnál. Én értem az önök felháborodását, magam is keresztült mentem rajta Londonban azalatt az egy év alatt, a melyet ott töltöttem. Sokszor hajlandó voltam felkiáltani: Lehet-e egyáltalán lakni ilyen városban? Minden nap olvas az ember rémes rablógyilkosságról, a meggyilkoltaknak a Themésbe dobásáról, városrészekről, a melyek éjjel vagy talán még nappal is járhatatlanok s a rendőrség minden este olyan érzéssel megy kötelessége teljesítésére, mint a katona a csatába. És ez történik Londonban, a melynek 15,000 főből álló rendőrségét a világon körülbelül legjobbnak tartják.

Itt honfitársam jónak látta kijátszani a nagy ütő kártyáját:

— Csakhogy Párisban van egy speczialis baj: az esküdtszék elnézése.

— Az esküdtszék? De hisz ezek a rablógyilkosok nem kerülnek az esküdtszék, hanem a rendes bíróság elé, ez pedig biztosítom, hogy elmegy velük szemben a törvény legvégső szigoráig. Utcái késelésért persze *guillotine* alá nem küldheti őket. Többet nem tehet, mint a mit a törvény megenged s azt hiszem, ez nem kevésbé szigorú nálunk, mint másutt. Hanem most már mehetünk is.

Később még egyszer szóba hoztam honfitársamnak az apache-okat.

— Úgy látszik, felelé, már igazi párisi lettem. Az ember lassankint eltömpül s arra a gondolatra jön, hogy ha elfogadja mindazt, a mi szép Párisban, el kell fogadni a *«ville lumineuse»*, a fény városa — a hogy a francziák nevezik — árnyékát is.

— Helyes, hanem azért azt tanácsom, hogy este ne hagyja otthon a revolverét, mert csak az ön felfogása változott és nem az apache-ok.

Szigetváry Iván.

kosok nem kerülnek az esküdtszék, hanem a rendes bíróság elé, ez pedig biztosítom, hogy elmegy velük szemben a törvény legvégső szigoráig. Utcái késelésért persze *guillotine* alá nem küldheti őket. Többet nem tehet, mint a mit a törvény megenged s azt hiszem, ez nem kevésbé szigorú nálunk, mint másutt. Hanem most már mehetünk is.

Később még egyszer szóba hoztam honfitársamnak az apache-okat.

— Úgy látszik, felelé, már igazi párisi lettem. Az ember lassankint eltömpül s arra a gondolatra jön, hogy ha elfogadja mindazt, a mi szép Párisban, el kell fogadni a *«ville lumineuse»*, a fény városa — a hogy a francziák nevezik — árnyékát is.

— Helyes, hanem azért azt tanácsom, hogy este ne hagyja otthon a revolverét, mert csak az ön felfogása változott és nem az apache-ok.

Szigetváry Iván.

HOGY LEHET PÉNZT KERESNI?

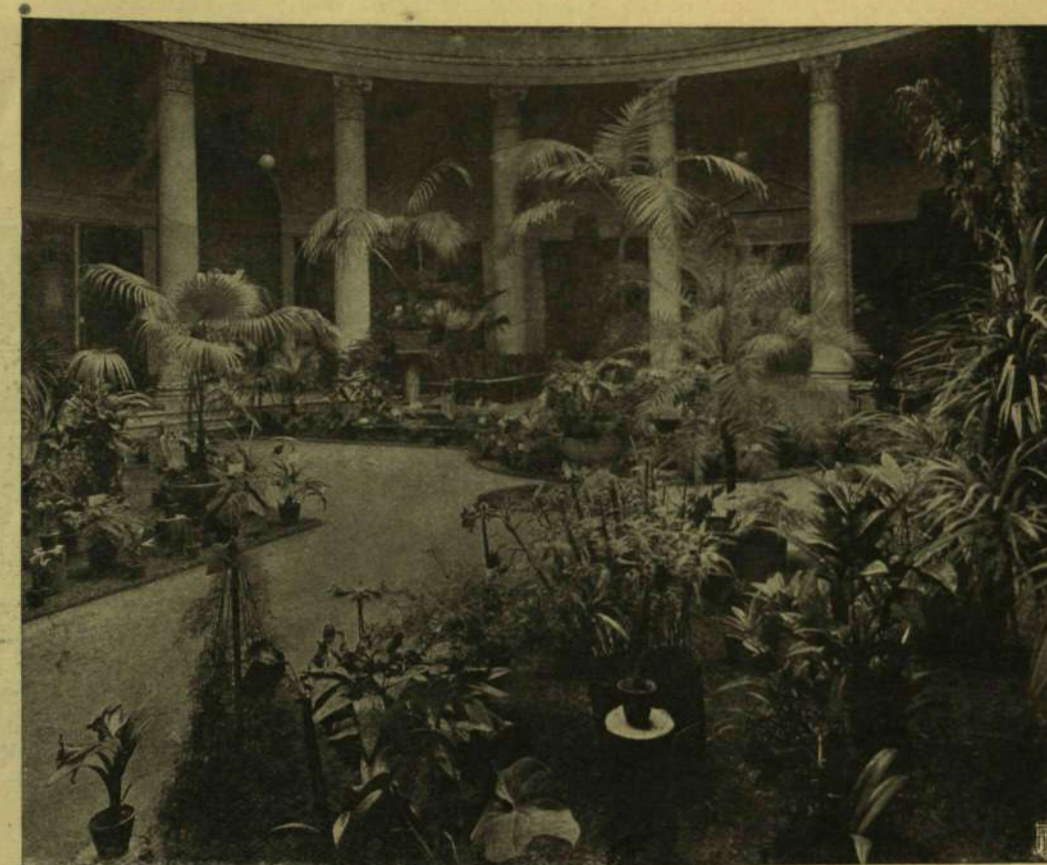
A pénz az utcán hever, szokták mondani; csak az a baj, hogy nem olyan könnyű meg is találni. Élelmes embernek azonban ez is sikerül s a tapasztalat azt mondja, hogy a ki olyasmivel foglalkozik, a mi az emberek életét megkönnyebbiti, kényelmesebbé teszi, valami fáradságtól megkíméli őket, — annak a számítása rendszerint sikerülni szokott. Ennek érdekes példáit nyújtja a modern nagyvárosok élete.

Berlinben néhány évtizeddel ezelőtt még híre se volt az ablaktisztító vállalatoknak. Egyszer egy vidéki ember feljött a porosz fővárosba és semmiképp sem tudott munkát találni. Véletlenül egyszer ajánlkozott egy üzlettulajdonosnak, hogy megtisztítja nagy boltlakait; a kereskedő ráállt az alkura s a vidéki ember a sikeren felbuzdulva, másoknak is tett hasonló ajánlatokat. Rövid idő múlva már annyi volt a munkája, hogy segédekkel kellett fogadnia, vállalata nőttön-nőtt s egész sereg más is keletkezett. Így fejlődött ki egy megszorult ember véletlen ötletéből egy új, virágzó iparág.

Egy angol bányá közelében lakott egy öreg, keresékteljesen házaspár. Az angol bányákban nem szabad dohányozni s természetes, hogy a munkások, mikor a bányából kijönnek, vágyavágyának egy pipa dohányra. A bányászok tekeresekben kapható dohányt szoktak szívni, melyet előbb meg kell vágni, hogy a pipát meg lehessen vele tömni s így meglehetősen soká tart, a míg végre a munkás rágyújthat. Az öreg házaspárnak eszébe jutott, hogy elvégzi a bányászok helyett a dohányvágást meg a pipatörmést. Mikor a munkások lementek a bányába, beadták hozzájuk a pipájukat s a dohányukat, s mikor visszajöttek, vágott dohányt és megtömtött pipa várta őket. Az öregek egész tisztességesen megélték ily módon, mert a több száz munkás után, ha mindegyik még oly keveset fizetett is fáradságukért, együttvéve mégis meglehetősen összeg gyűlt össze.

Londonban vannak idősebb nők, a kik hetenként megjelennek egyes családoknál s a gyermekeket, ha rosszul viselték magukat, megfenyítik a szülők helyett, a kik ezt a kellemetlen feladatot szívesen hártják át másra. Vannak amerikai nők, a kik abból élnek, hogy kikapossák a mások újon vásárolt cipőit. Az amerikai cipőgyárakban igen jól megfizetik az olyan szép lábú nőket, kiknek láb-mértéke után ezerszámra csináltatják a cipőit. Az ily nők rendszerint egyuttal a cipőüzletek elárúsitónői is s a vevő hölgyek szemeláttára próbálják fel az új cipőit, hogy megmutassák, mily elegánsan áll. A new-yorki szivargyárakban majdnem kivétel nélkül mexikói és spanyol munkások dolgoznak. Mivel munka közben nem szabad beszélniök, szerződhetnek maguknak közösen egy felolvasót, a ki a munkaidő alatt, a míg hanggal győzi, felolvas nekik. A munkások egyelőtt rendszer fizetés, tetszésszerűtén mennyiségű szivar s időnként egy kis frissítő itál a felolvasó jutalma. A nagy párisi vasúttársaságok külön ébresztőket alkalmaznak, a kik hajnali két óratól kezdve végigjárják a nagyvon korán szolgálatba lépő vasúti alkalmazottakat, váltóállítókat, portások, fűtők, stb. lakásait s idejére fölbeszítik őket.

Szép jövedelemre tesznek szert finom nyelvük révén a nagy londoni thea-kereskedők thea-kóstolói. Ez azonban nem oly könnyű kereset,

Kiszer Nándor fényképe.

A VIRÁGKIÁLLÍTÁS EGYIK RÉSZLETE A MŰCSARNOK KÖRTERMÉBEN. (Középen a legmagasabb pálma, a *Scaevola elegans*, alatta gömbölyű edényben *Medimilla magnifica* s a kép baloldalián esőről a Maximiliana regis maguallik.)

EGYVELEG.

mert napról-napra száz és százféle thea-fajtát kóstolgatnak s ezért a nyelvüket rendkívül kímélniök kell, ételük, italuk úgy kell, hogy legyen rendezve, hogy a nyelvük finomságában ne tegyen kárt, hogy fűszeres, pikáns izú ételt vagy italt élvezhessenek, arra gondolniok sem szabad.

Sajátságos amerikai intézmény az «üzletgyógyító». Erre azoknak az üzleteknek van szükségük, melyek sehogy sem tudnak zöld ágra vergődni, vagy pedig előbb virágoztak, de egy idő óta hanyatlani kezdenek. Az üzletgyógyító néhány nap alatt apróra kitanulmányozza az üzlet összes ügyeit s a legtöbb esetben hamarosan meg tudja mondani a tulajdonosnak, hol van a hiba. Vagy az üzletvitel nagyon drága, ott lehet megtakarítást tenni, vagy valami ügyes újításra van szükség, vagy a személyzet nem alkalmas, stb. Mint vadász is megkeresheti az ember a kényerét Amerika nyugati vadonjainban. Egész sereg specialista van e téren: kigyó- és krokodilvadászok, az időnként nagy károkat okozó s nehezen megközelíthető vadludak pusztítói, stb.

Igen érdekes eset fordult elő néhány év előtt Minnesota államban. Nagyon elszaporodtak itt a farkasok s a hatóság kihirdette, hogy minden elejtett farkasért öt dollárt fizet. A vadászát meg is indult, a farkasok száma azonban nem fogyott, sőt növekedett, úgy hogy egy év alatt 25,000 dollárt fizettek ki farkasok pusztításáért. Utána jártak a dolognak s kiderült, hogy az állam éjszakai vidékén egész nagy farkastenyésztő telepek vannak, a hol tömegesen tenyésztették a farkasokat, hogy a bőrükért megkapják az öt dollárt.

Párisban egy úri nő eregek tenyésztésével foglalkozott; az eregerek tudományos intézeteknek adogatta el jó áron, kísérleti célokra. Angolországban némelyek azért tenyésztenek eregerek, hogy kiállításokon díjakat nyerjenek velük, mert van egy egyesület, a mely 600 koronáj terjedő díjakat szokott adni ritka égerfajtáért. Régebben állítólag póktenyésztők is voltak, a kik pókokat borkereskedőknek adták el, a kik a pinceben bevonták pókhálójával a boros palackokat, hogy régieknek tünjenek fel.

Macskatenyésztők is nagy számmal vannak, a kik bőrért tenyészítik a macskát, sőt Braziliában egyes vállalkozók szép pénzt keresnek egy gíboja nevű kigyófaj tenyésztésével is; ez a kigyó nem mérges és embert nem bánt, ellenben a legkínosabb patkányirtó.

Minde példák arra vallanak, hogy a legkülönösebb módokon is lehet pénzt szerezni, csak egy kis találékonyság kell hozzá.

* X. Pius pápa szenvedélyes levelezőlap-gyűjtő. Megválasztása előtt gyűjteménye 10 ezer daraból állt, de még folyton szaporítja.

* A világ legrégebb levele a British Múzeumban látható. Ezelőtt harmincz századdal írták és II. Ramses-korabeli egyiptomi állapotokról szól.

* A japáni hadseregben nincsenek zenekarok, dobok vagy kürtök s támadás alkalmával a szokásos «hurrah!» kiáltás soha sem fordul elő. A tisztek vezényszaván kívül más hang nem hallatszik.

* Angol főurakhoz férjhez ment amerikai nők a mult század lefolyása alatt 960 millió korona hozományt vittek magukkal.

* A most épülő new-yorki városához 45 emeletes, ugyanott egy 55 emeletes lakóház készül.

* A londoni vízvezetési társulat eredetileg 100 font sterlinges részvényeit most 122 ezer font sterlingen kelnek el. Ezek a legdrágább részvények a világon. A mult évben egy részvény után 300 font osztalékot fizettek.

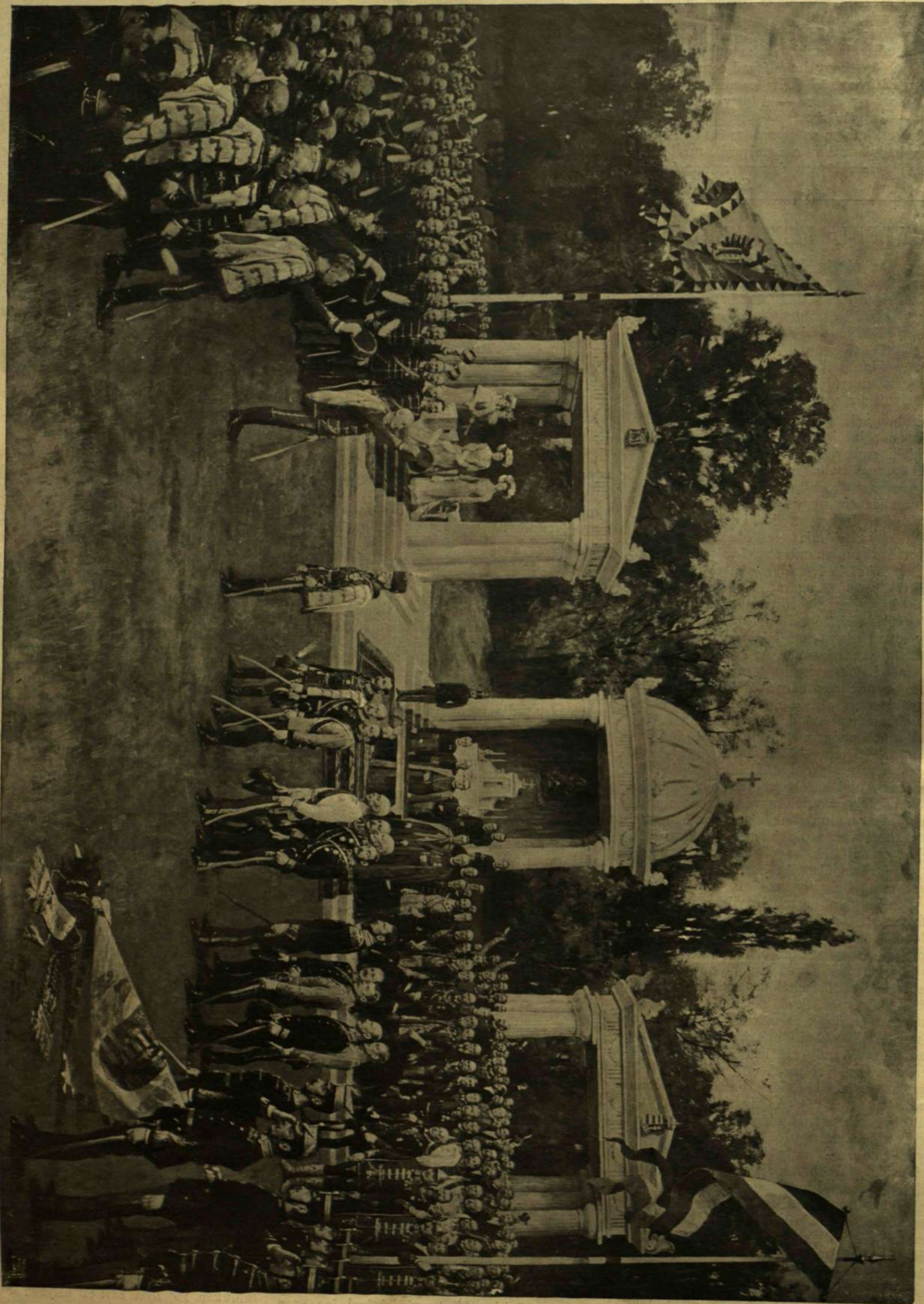
* New-Yorkban egy ügyes szakácsné havonként 120—180 koronát kap, az ebéd megfőzésén kívül egyéb munkát nem végez s külön szobában lakik. Annál rosszabbul fizetik az ottani árakhoz képest a kézművest és napszámot.

* Elmebajos svéd nő. Dr. Lundberg H., az upsalai nagy tételű igazgatója a svéd nők közt mindinkább terjedő elmebajokat annak tulajdonítja, hogy az alsóbb osztálybeli nők sok pálinkát és egyéb szeszest italt fogyasztanak, míg a műveltebb osztályban a bajt a visszás nevelés és a túlságba vitt tudományos kiképzetés idézi elő. A legtöbb elmebajos upsalai nő magasabb női iskolákban vagy egyetemeken tanult, sokan közfelfogtanak vagy nevelőnők voltak, mely állások túlságos szellemi munkája elméjüket megzavarta. Dr. Lundberg azt állítja, hogy azon esetre, ha a nevelési rendszert alaposan meg nem változtatják, ennek káros hatása a következők nemzedékének meg fog látszani. Az egyetemeken kiképzett svéd nők, ha férjhez mennek, házas életük a legtöbb esetben nem boldog, mivel a ház körül előforduló munkákhoz kedvük nincsen és azokhoz nem is értnek.

* Párisban a lóhús fogyasztása folyton emelkedik. Hivatalos jelentések szerint 1896-ban 21,430 darab ló, számar és öszvér került a vágóhídra. A mult 1903. évben pedig már 31,790 ló, 485 számar és 40 öszvér jutott a mézszarvokéba. A lóhús legnagyobb részéből kolbász készül.

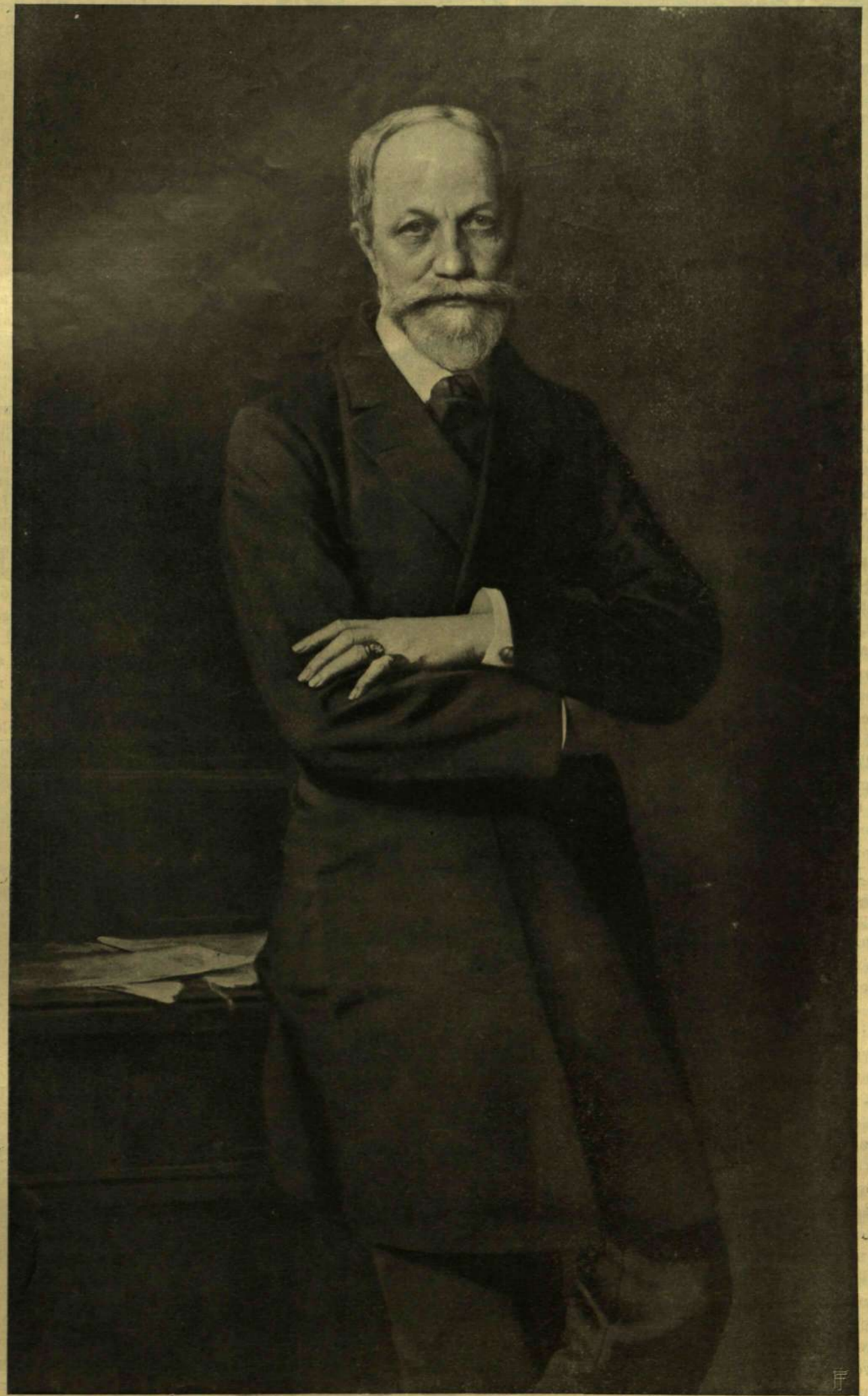
* Legdrágább bőr a kamaszkai fekete róké. Mihelyt a róka bőrt lehúzták, szörmeje sötétké színt kap. Egy ilyen bőrt ott helyben 4800 koronáért adnak el.

* Anglia legnagyobb tejgazdasága a Ripon lord birtokában van. Termékei ú. m. vaj, sajt és tejszín a londoni piacot urallják. Londonban nem kevesebb mint 240 boltban csakis a lord Ripon-féle tejgazdaság termékeit árulják.

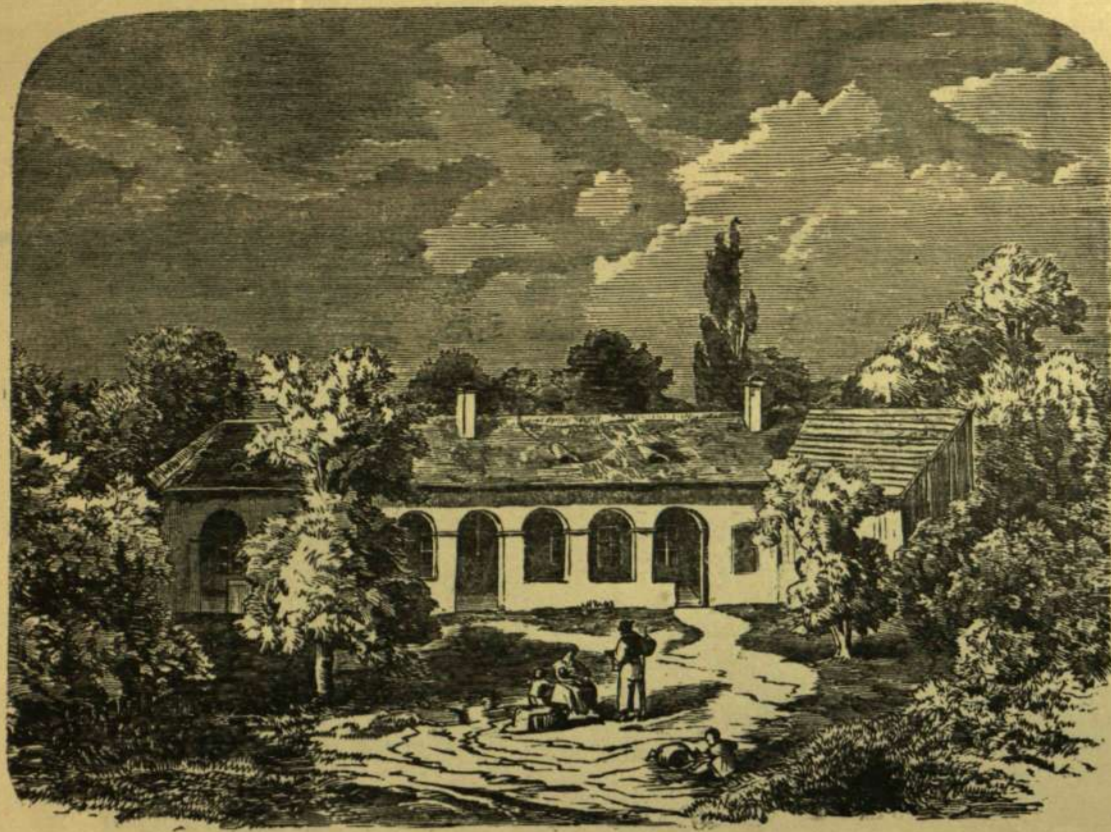
A HONVEDSÉG TISZTIKARÁNAK HÓDOLATA Ő FELISÉGE ELŐTT 1901 MÁJUS 8-ÁN. — VASTAGH GYÖRGY FESTMÉNYE.

JÓKAI MÓR

Horovitz Lipót festménye.

Jókai Mór

JÓKAI MÓR SZÜLŐHÁZA KOMÁROMBAN.

JÓKAI MÓR.

Írta Mikszáth Kálmán.

Jókai Mórral némi változás történt. A leglényegesebb, a mi az átlag embert érheti, de Jókainál az is csak némi változás. Eltűnt a szemek elől, meghalt. Azaz álmodni fog tovább odalent, mint a hogy álmodott idefent. Csak-hogy a mit idefent álmodott, azt most már ő nem tudja és a mit odalent álmodik, azt mi nem tudjuk meg ezentűl. Azok a kevesek, a kik vele ismerősök voltak és néha szót váltottak, nem fognak vele soha többé találkozni. Ábrándos, kék szeműt becsukta örökre, a melyekkel rájuk mosolygott, a kéz megdermedt, melyet barátságosan feléjük nyujtott. — Azokra a milliókra nézve azonban, a kik őt bámulták, szerették a földkerekség minden részében, de vele se nem találkoztak, sem nem találkozhattak, minden a régiben maradt. Csak úgy megvan nekik Jókai, a hogy megvolt. A mit gondolt, a mit álmodott, a mit érzett nyolcözeven hosszú éven keresztül, az ott van a könyvszekrényeikben. Mindenki örökölt az öregtől. S bár millió részre szakadt szét az örökség, mindenki megkapta az egészet.

Azért csak némi a változás ebben. De mégis nagy dolog történt, megrázó katasztrófa. Bágyadt, semmitmondó frázis, hogy egy fényes csillag futott le az égről. Hiszen ha csak ez történt volna? Ki szomorkodnék egy csillagért, mikor még annyi van ott? Olyas jelentőségű történt velünk, magyarokkal, mintha az a hegy súlyedt volna el, a melynek földjében a tokaji essentia termett és mert csak egy tokaji hegyünk volt, soha se kóstolhatnánk többé új tokaji termést.

A negyvenes évek nagy nemzedékéből (mint a hogy az ország czimerében is van) három hegyesűcs emelkedik ki, Petőfi, Arany, Jókai. Most az utolsó is eltűnt, árnyéka elvonult a halhatatlanság főszegecs boltíve alá, a hová csak azok léphetnek, a kik vagy olyat cselekedtek, a mit érdemes megírni, vagy olyat írtak, a mit érdemes elolvasni.

Hogy melyik volt nagyobb a három közül, melyeknek milyen hely jut, milyen rang jár, a nyitott sírnál nem lehet azt eldönteni. A házasságot hét tél, hét nyár próbálja ki, a nagyságot száz tél, száz nyár. De bizonyos már any-

Jókai anyjének festménye 1843-ból.

JÓKAI MÓR ÉDESANYJA.

Saját egykorú festménye után.]

JÓKAI MÓR 1843-BAN.

Saját egykorú rajza után.

JÓKAI MÓR 1850-BEN.

nyí, hogy az az ember, a ki ma némán fekszik a ravatalon, hatvan esztendeje mulattatja, tanítja, lelkesíti nemzetét, ismerteti a világgal, zengzetessé teszi a nyelvét. Mi volt a magyar elbeszélés, mielőtt a szép szöke fűrtű komáromi ifjú megszólalt az ő eredeti magyar zamatu hangján? Jó magvas koponyák hiszen akkor is akadtak; a vaskos, nehézkes Kemény Zsigmond báróban volt mélység, pszichologia és analízis erő, Eötvös József irány-regényeiben a sok szentimentalizmus sok gondolatral vegyült (valóságos vese-velővel), de Eötvös is inkább volt politikus filozófus és államférfi, mint elbeszélő. Jósika Scott WALTER utánozta és rontotta egy kissé a magyar nyelvet, Kuthy dolgái a jól meg nem szántott földet fölvert dudvák és bozótok. Degré regényei francziáskodó limonádé, de se a cukor, se a citrom nem elegendő benne. Eleven husból és vérből való alakokat senki se tud beállítani. S ekkor jön ez a titán a krózi gazdagságával! Csak úgy dőlnek tolla alá a friss típusok, új, eleven emberek rajokban. Török világ. Erdély aranykora. A nábob, Kárpáthy Zoltán és ki győzné elszámolni. Ha minden alakja megelevenednék, a koporsója fényes fantáziájából kihatna és a koporsója előtt menne, el volna állva az út az Akadémiától a kerepesi-temetőig daliákkal, pánczélos hősökkel, spahikkal, janicsárokkal, tündérekkel, najádokkal, nymphákkal, gnómokkal, apró leatoungi emberkéikkel. Az volna az igazi, színekben gazdag fejedelmi temetés!

Nemcsak hogy első volt itthon, de a világon is, a mi a mese folyamatát illeti. Megy, megy a mese, mint a folyam és vízi az olvasót, nem lehet a könyvet letenni. Látod, hogy csupa valószínűtlenség, boszankodol is ha realista, naturalista vagy, de hasztalan, nem bírsz megválni tője, elbűvöl, lebilincsel, nem ereszt. Csak az egy idősb Dumas mérhető össze vele e tekintetben, de az is csak egyik regényében, a «Három testőr»-ben éri némileg utól, de felül nem múlhatja, mert Dumasban csak a szellem sziporkázik, de Jókaiiban a humor nemes nedve csordul ki s ez a sovereign, ez az arany a szellemi tulajdonok közt. Az előbbi csak az elmének egy-egy szikrája, a másik is az, csakhogy előbb a szíven megy keresztül.

Regényei az egész világon el vannak terjedve, de a külföld nem ismerheti az igazi Jókait, mert épen a nagy kvalitásai nem érvényesülhetnek fordításban, kivéven a fantáziáját, mely szinte Hugo Viktor régióiba csap fel. Jókai a fülével irt, az ő nyelvezete muzsika, de ez csak a magyar idiomából hangzik ki. Mint a villámáram nem megy keresztül a selymen és üvegen, nyelvének zengzetessége, édessége nem megy át az idegen nyelvekbe. A gondolatok bekapcsolásának csodás módja változást szenved az átültetésnél, a himpor a fordítók újján tapad. Csak a gyengeségei jutnak ki teljesen, a szerkezet, mely sokszor pongyola, a mese, mely valószínűtlen, a jellemek, melyek se nem mindig igazak, sem nem mindig következetesek. Egy gyengeségből összeállított Jókait ismer a külföld s még így is nagy írónak tartja. Mit szólna, ha nagy tulajdonai domborodnának ki előtte?

Mindegy, a nap azért mégis nap, ha nem egyformán melegíti is a földgolyó minden tájait. Isten jókedvében adta őt nekünk s neki is jókedvében mérte ki a világot. Boldogan futotta be azt. Diadalról, diadalra lépett. Megkóstoltatta vele még a politikai babérok édességét is, ámbár ezek a harezok sehogy sem illettek az ő szelid egyéniségéhez. Isten úgy teremtette a filemilét, hogy az ne a forumon csipogjon, hanem bokorba elvonulva énekeljen. Talán boldogabb lett volna, ha a politikai mezőkre ki

nem lép, mert itt bizonyára érte keserűség. Egyebünne nem is ösmerné.

Szerény, timid természet volt, sok ember közt szóval, némelykor félszeg. Csak a kis társaságot szerette. A tarokkcompániát a klubban és otthon az íróasztalt, a «görhös lovacs-káját», a hogy ő nevezte, a kinek ha azt mondja: «menjünk lovacs-kám», megrázkódik, gyönyörű paripává változik.

— Ül fel édes gazdám, hová akarsz menni?

És össze-vissza repül vele, operencián innen, operencián túl, irdatlan selyem mezőkön, ezüstös erdőken, a hol aranyalmák csüggnének a fákról.

Hát el is vitte a görhes lovacska mindenüvé, a Háza, a főrendiháza, népek szeretetébe, királyunk, királynénk kegyeibe, a halhatatlanságba és mindenüvé, a hová el akart jutni. S a merre ment, a hogyan ment, pedig nyolcözeven évig ment, örökös tavasz volt, virágok nyiltak, liliumok bólingattak feléje, rózsák nevettek rá,— a bohémek királyára.

Oly bőkezű volt hozzá a természet, a minő talán soha senkihez. Mikor a legnagyobb tulajdonságokkal felruházta, hogy a világot még szebbé tegye neki, elvett tőle egyet. Azt, mely az emberek kiismerésére képesíti.

És azután is mindig kedvezett neki egész végig, egész tegnapig. Hosszú életkort adott neki, vidám öregséget, el nem múlt fiataliságot, örök szerelmet, mert öregségében gyermekké tette, talán azért, hogy Isten az angyalok közé sorozhassa. Nem csoda, hogy már a végén ő is elbizakodott, s kivételes lénynek kezdte magát elhinni. Harmadéve arról beszélt, hogy új körmei nőttek, tavaly azzal dicsékedett, hogy egy új foga jött ki. Hátha minden elülről kezdődik? Hiszen ő maga is egy csoda volt. Mért ne törénthetnének csodák a csodával?

Barabás Miklós rajza.

JÓKAI MÓR 1854-BEN.

Még a halál is olyan játszi volt, olyan könnyed, olyan gyöngéd hozzá. Nem a kaszájával vágta le, mint a többi embert, hanem talán egy virágszállal sujtotta rá s lelke szeliden átröppent a virágra. Semmije se fájt, betegségében is alig hitt, a halál eszébe se jutott. Tegnap este, mikor a többi órák kilenczet ütöttek a lakásban, ő is elkérte a zsebóráját, hogy hozzajók igazítsa.

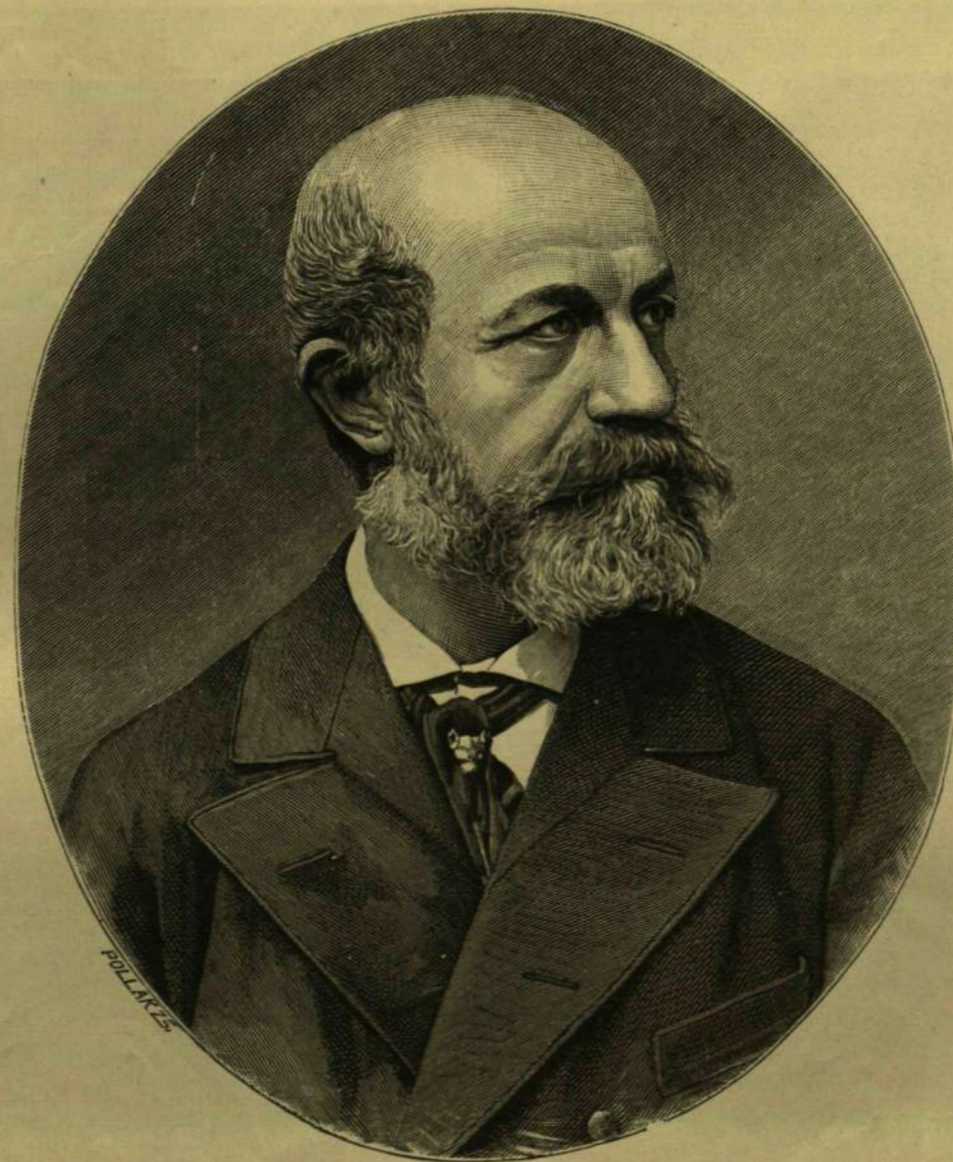
Felhúzta és óvatosan letette maga mellé, az éjjeli szekrénykére. Hallgatta percenként, hogy ketyeg-e, aztán a fal felé hanyatlott feje, sóhajtott és örökre megszűnt a szíve verni.

Csak az óra ketygett tovább.

JÓKAI MÓR.

Remegő aggodalommal virrasztott beteg-ágyánál három napig a nemzet s halála híre mégis a váratlan csapás megdöbbenését kelti minden lélekben. Az első pillanatban lehetetlen belenyugodni, hogy a nemzet nagy költője nincs többé, hogy örökre lezárta ajkait, melyeknek szavát annyi gyönyörrel leste hat évtizeden át az egész emberiség, hogy megszűnt munkálkodni az az agy, a mely a nagy és szép gondolatoknak oly kimeríthetetlen kincseit árasztotta ránk, hogy örökre megtörtött az a szelid, gyermeket tekintető szem, mely annyi csodás, gyönyörteljes képet látott. A tavasz tiszta kék ege egy gyászba borított országra mosolyog le, a melyben szóltan döbbenettel néznek egymásra az emberek, elkábultva a csapástól, az első pillanatban nem is tudva átérzeni teljes nagyságát.

Mi mindenünket veszítettük el Jókaiiban? Azt ma még értékelni sem bírjuk, nem hogy elsorolhatnók. Nemcsak nagy költőnk volt ő, hanem egy rész nemzetünk történetéből, fellengző reményeiből, sanyarú szenvedéseiből, a bukás mélyéről fölfelé törő erőfeszítéseiből. Tanító mesterünk volt, a ki megismertette velünk önmagunkat, saját nemzetünket és prófétánk volt, a kinek szavából szebb, dicsőbb jövő reményét merítettük. Ő benne egyesült multunk kegyelete, jelenünk küzdelme és jövőnk bizalma. Az ő nagysága nemzetünk nagysága volt, mértéke annak a szellemi magaslathoz, melyre a magyar ész és magyar szív emelkedni tud. Hogy a halál lezárta szempilláit, nem veszítettük el őt, csak földi porhüvelyé távozott el közülünk. Lángelméjének fénye nem aludt ki, mert e fény világít és melegít az idők végezetéig. Jókai a miénk s a halál zord hatalmai sem ragadhatják el tőlünk soha.

Ellinger Ede fényképe után.

JÓKAI MÓR 1885-BEN.

1873. évi fénykép után.

JÓKAI ELSŐ NEJÉVEL, LABORFALVY RÓZÁVAL
EZÜST MENYEGZŐJÜKKOR.

A hetvens évekből való fénykép után.

JÓKAI MÓR.

Pauer Géza 1893. évi fényképe.

JÓKAI A SZEGEDI NŐKTŐL KAPOTT KAROSSZÉKÉBEN.

1890. évi fénykép után.

JÓKAI MÁSODIK NEJÉVEL, NAGY DELLÁVAL.

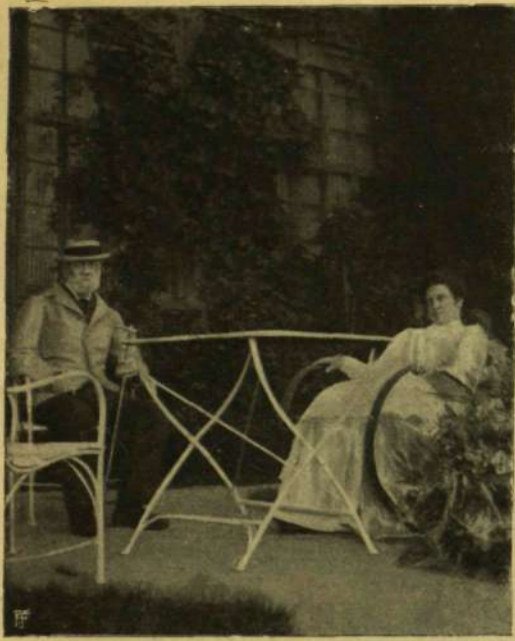
JÓKAI MÓR, JÓKAI RÓZA ÉS VÁGÓ PÁL ROSKOVICS IGNÁCZ MÜTERMÉBEN.

W.rikó Vincze fényképe.

A TABOKK-PARTI.

Ferraris Artúr festménye.

1902. évi fénykép.

JÓKAI ÉS NEJE A SVÁBHEGYEN.

A nagy költő rokona, kedves barátja mindenkinél, a ki valaha műveiben gyönyörködött; ezért érint Jókai halála oly közelről mindenkit, ezért kelti fel a fájdalom oly közvetlen érzéseit milliók szívében. Ifjúságunk álmainak ő adott színeket, idealizmusunknak táplálékot, férfikorunk gondjait az ő szava enyhítette, komoly törekvéseire az ő általa alkotott példaképek buzdították s az aggkor az ő bájos meséiben élvezte a multakra való visszaemlékezés örömet. Valóban, az egész nemzet költője Jókai, minden koré, minden társadalmi osztályé, hatása egyetemes, nincs köve semminemű korlátokhoz. Még a nyelv korlátaihoz sem, hisz őt világrész közönsége gyönyörködik műveiben. S a sors megadta neki azt a különös kegyet, hogy pályáját teljesen befejezhette: lelke tartalmát mind kiárasztotta munkáiban, sirjába nem viz bevértatlan ígéreket, meghiusult reményeket. A magyar irodalom és művelődés történetében fájdalmasan sok a derékban kettészakadt, töredék-pálya, a Jókaié befejezett egész; ő teljesen betöltötte küldetését, melyre az emberi életet intéző felsőbb hatalmak kijelölték. Ez a tudat enyhítheti halálán érzett gyászunkat, s fokozza a nemzeti hála érzését, mely ravatalát körülengeli.

Jókai kétségkívül a legnagyobb költői lángelmék egyike, a kik egy évezred során fajunkból támadtak. Egy sorban áll a mult nemzedék legnagyobbjaival, neve mellette áll Vörösmarty, Petőfi, Arany nevének. Ugyanazon forrongó, küzdelmes, nagy eszmékért lelkesedő s nagy embereket szülő kor gyermeke, a melyből ama nagyok származtak s a melynek harcaiból Magyarország mint előretörő, modern állam

AZ ERZSÉBET-KÖRÚT 44. SZÁMÚ HÁZ BUDAPESTEN, MELYBEN JÓKAI MEGHALT.

emelkedett ki. A társadalmi kör, melyből Jókai kikerült, ugyanaz, a mely a mult század közepe táján kezdte a nemzet vezetését politikai és irodalmi téren: a köznemességből. S a magyar köznemesség szelleme, világfelfogása nemestült meg Jókai szellemében. Nyelvének és gondolkodásának tiszta magyarsága, nemes idealizmusa, meleg kedélye, lírai ellágyulásra fogékony szíve, csapongó, könnyű szárnyú képzelete, csöndes, szeretetreméltó humora, ki-kitörő lelkesedése, mely könnyen megy át bánatos önmegadásba, mind oly sajátosságok, melyek ott-honosak voltak az egyszerű falusi kuriákban, melyek egy részét Keletről hozta magával, más részét a történelem viszontagságaiban szerezte a nemzet. Van-e a magyar szívnek rezdülése, mely Jókai ajkán hangot ne talált volna? Zendült-e Jókai költészetében húr, mely ne keltett volna visszhangot a magyar szívekben?

Jókai egész lelkével benne élt abban a korban, mely őt szülte. Oly nagy volt e kor, hogy a legnagyobb lelkeket is megtölthette egész hosszú életre való tartalommal. Ott érvényesül Jókai írói lángelmeje a legmélyebb hatással, a hol ifjúkora emlékeit, ifjú lelkesedése tárgyait beszéli. Legkitünőbb regényei azok, melyekben a negyvenes évekből, a szabadságharcból s a

Kedves Lelkém
Szíves felvilágosításra kérek arra a novellára, Tölves is
whash, ha levanad, mert más van én a halomhoz
hosszú, hanem nagyon szép volt.
Borítói üdvözléssel ma már
Mina 1904 Jan 5.

igen hívó
Dr. Jókaihoz.

JÓKAI LEVELE LAPUNK SZERKESZTŐJÉHEZ.

szabadságharcra közvetlenül következett időszakból veszi tárgyát; mintha e művekben az ifjúság emlékeivel együtt az ifjúság ereje is visszatért volna lelkébe. Bennük van a költőnek nemes elméje, hanem a szíve is a maga egész gazdagságában. S hiába merül el a változott idők változott politikai mozgalmába, politikai ideálja mindig a negyvenes évek közléte marad, annak a mértékével méri a jelent, sőt a régmúltat is. Az ifjúkori benyomások e csodá-

kozva jelennek meg. Ezt a kritika nem egyszer szemére is vetette s a reális rajz szempontjából lehet hiba, de olyan hiba, mely becsületére válik Jókainak, az embernek. Az ilyen alakokban nem azokat az embereket rajzolta, a kiket látott, hanem azokat, a kiket szeretett volna látni: lelkének ideáljait. Szerette saját alakjait s ezért rakott fel rájuk mindent, a mi szép, jó és nemes.

A világ, a melyben ő élt, nem a realizmus komor világa volt, hanem a csillogó romantikáé. Az ő költői módszere: a fonalak rajzában eszményítés, a mellék-alakokéban reális, generatív rajz, — tisztára a romantizmus módszere. Ezért eszményítése nem a valóság hiányos szemléletén alapszik, hanem szerves követkevése világnézetének. Mert hogy volt érzése a való élet megfigyelése s a reális rajz aprólékoságai iránt is, mutatja az életteljesen rajzolt genre-alakok nagy sokasága, melyeknek ő adott életet. Ezekben rakta le élete tapasztalásait s egy hosszú képsorozatot, mondhatni a maga teljességében megfestette a közelmúlt magyar társadalmát. Nincs az a néposztály, az a foglalkozási kör, az a művelődési fok, mely Jókai regényeiben meg ne jelenne egy vagy több tipikus alak képviselőjében.

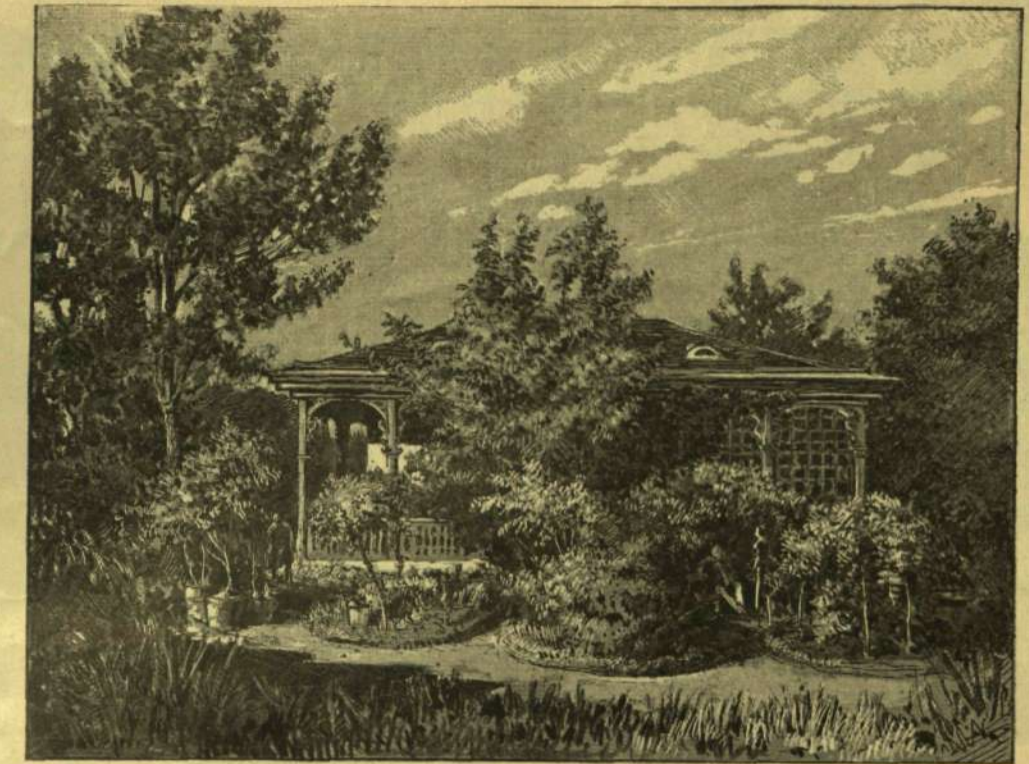
Jókai műveiben benne van egész Magyarország, az Alföld síkja, a Dunántúl lankás vidékei, a Felvidék s Erdély bérczei; a magyar föld füve, fája, víze, állata s az egész nép, mely mindezt bírja. A hortobágyi pusztá ép oly ragyogó színekkel van rajzolva, mint a Balaton környéke vagy a Detonáta komor sziklái. Jókaiában megvan a nagy romantikusok festő képessége, a természet minden szépsége visszhangot kelt szívében, a formák, a színek megmaradnak emlékezetében, neki nem hiába zöldel az erdő, virágzik a mező, kéklik a tiszta ég, mert az ő lelke benne él a természetben s szo-

ros közösséget tart vele. Ő a magyar irodalom legnagyobb tájfestője.

A modern realista iskola a fősúlyt a megfigyelésre s az ezen alapuló részletrajzra veti. Jókai meséinek ezzel ellentétben az érzés ad anyagot s alakot a képzelet. Meseszövéseiben megindító vagy lelkesítő hatásokra törekszik, alakjait nem szemléli hideg, pártatlan közönyt, hanem velük van a szíve mindig. Képzelete pedig úgy tudja elegyíteni az eszményítést a valóságossággal, hogy olvasás közben alig érezzük, hogy az illúziók s nem a valóságok világába vezetett az író. Ez a megelevenítő képzelet Jókai írói jellemének leggazdagabb s egyúttal legjellemzőbb sajátága, oly könnyen lendül s oly magasra tud szárnyalni, hogy a köznapi lélek néha alig bírja követni s oly bőséggel ontja a színeket, hogy szinte káprázik bele a szem. Néha teljesen el is hagyja a való világot, de az a képzelet világ, melybe vezet, sohasem marad idegen ránk nézve, az író annyi vonzó erővel tudja eltölteni, hogy mindig szívesen időzünk körében.

Érzelmességéből folyik humora is. Az igazi humor alapja mindig a szeretet; sokszor úgy tűnik fel, mintha Jókai ép azokat az alakjait szeretné legjobban, a kiket humorosan színez. Az emberi furcsaságok, akár a külsőben, akár a beszéd- vagy gondolkodásmódban, akár valamely véletlen helyzetben nyilvánulnak, egészséges, vidám nevetést fakasztanak ajkán. E nevetésben soha sincs keserűség s ezért nem tud szatirikus lenni ott sem, a hol akar; mindig humorista marad.

Az írónak nemesek eszköze, hanem művészi alkotásának anyaga is a nyelv. Nincs igazi nagy

JÓKAI SVÁBHEGYI NYARALÓJA.

Dörre Tivadar rajza.

író, a ki a nyelvnek is ne volna nagy művésze. Jókai is az. A magyar elbeszélő prózának nemes legnagyobb mestere, hanem megteremtője is, ép úgy, mint Arany az epikai, Petőfi a lírai

nyelv. A ki erről meg akar győződni, hasonlítsa össze Jókai könnyű, természetes, fordultatos és numerózus prózáját közvetlen elődeinek nehézkes, keresett, mesterkelt és modoros prózájával. E tekintetben Jókai a magyar irodalomban korszakot alkot; a modern irodalom legnépszerűbb műformájának, a prózai elbeszélésnek ő teremtett hangot s így ő tette lehetővé további fejlődését.

Jókaiában a magyar faj legszebb tulajdonságai fejeződnek ki, lelkében úgy tükröződik a nemzet lelke, mint a tó tükrében a csillagos ég. A ki őt ismeri, meg kell szeretnie s a ki őt szereti, megszerette a magyar nemzetet. Mily szerencsénk, hogy épen ő az, a kit irodalmunkból leginkább ismer a világ, hogy a magyar faj az ő általa rajzolt képekben áll a népek milliónak szeme előtt! Költőink közül senki, még Petőfi sem hódította meg annyira a mívelt emberiséget, mint ő, s e hódítás a magyar faj hódítása. Ő benne nyertük el azt a polcot, a mely a nemzetek nagy versenyében fajunkat megilleti s ő benne nyer igazolást az a büszke öntudatunk, hogy a magyarban igenis megvan az a képesség, hogy betöltse nagy történelmi küldetését, hogy ép oly nagyságra tud emelkedni a művelődés vértelen küzdelmében, mint egykor a véres harcok mezéjén. A nagy emberek nemzeteik képviselői az emberiség színe előtt; csak az a nemzet érdemli meg a maga helyét, nemzeti létét e földön, a mely nagy embereket tud szülni, a kik által eszméket és eszményeket tud adni az emberi nemnek. A mi nagy embereink nemzetünk jövőjének, életképességének tanubizonyosságai; azért kell hozzájuk, emlékükhöz, szellemük munkájához kétszeres erővel ragaszkodnunk, mert általuk erősödik meg-ingathatatlanná a jövőbe vetett hitünk s ők győzik meg a világot arról, hogy a testvértelen, számra csekély, viszontagságtól elsanyargatott magyar faj oly tényezője a világtörténelmi fejlődésnek, melyet nem lehet semmiféle számításból kihagyni.

S e magasabb távlatból nézve Jókainak alakját, mely immár a multé lett, — szívünk meg-nyhül s a sirjára hullott könny elveszti keserűségét. Az ő nagy szelleme megjelent előttünk és megvigasztal bennünket bánatunkban. Az ember élete mulandó, de a nemzeté örökkévaló; a ki lelkéből adott valamit a nemzet halhatatlanságának biztosításához, halhatatlanságot nyer általa. Az a fény, mely Jókai szelleméből sugárzott a magyar névre, mind vissza-árad ő reá: halálában dicsőbb, fényesebb életet fog élni, mint mikor még közöttünk járt. Az ő sirja valóban az örökélet kapuja; szelleme, le- rázva az anyagi lét nyűgöző bilincseit, szabádon, könnyű szárnyon száll fel a halhatatlanság tiszta légkörébe. Schöpfán Aladár.

Morelli Gusztáv rajza a magyar művészek által Jókainak adott díszlatumban. JÓKAI SVÁBHEGYI SZŐLŐJÉBEN.

JÓKAI EGYKORI HÁZA BUDAPESTEN, A KÜLSŐ STÁCZIÓ-UTCZÁBAN.

JÓKAI KÜLSŐ STÁCZIÓ-UTCZAI HÁZÁNAK UDVARA.

JÓKAI LAKHÁZA A BAJZA-UTCZÁBAN.

JÓKAI GYERMEKKORI LAKHÁZA KOMÁROMBAN
AZ EMLÉKTÁBLÁVAL.

JÓKAI EGYKORI NYARALÓJA BALATONFÜREDEEN.

JÓKAI A HALOTTAS ÁGYON.

Jolly Gyula fényképe.

JÓKAI HALÁLA.

Jókai súlyos betegségének híre május 3-án este felé nagy hirtelenséggel terjedt el a fővárosban s az esti órákban alig beszéltek másról. A költő az egész telet Nizzában töltötte csak néhány nappal ezelőtt érkezett haza. Tavaly, november 21-én ment le Nizzába a feleségével, de akkor még teljesen jól érezte magát. Nizzában pompásan töltötte az egész telet. Április 17-ikén készülődtek fel a hazautazásra, de a vasuti sztrájk miatt csak 25-én érkeztek Budapestre. Ot napig kénytelenek voltak Fiumében vesztegetni; az Adrián ekkor erős bóra dühöngött. Az úti viszontagságok megártottak Jókainak. Idáig úgy utaztak Jókaiék, hogy éjszaka mindig pihentek s csak nappal ültek vonatra. Fiuméből Budapestre azonban éjszaka kellett utazniok s a fáradságos út nagyon kimerítette az ősz költő erejét.

Budapesten is egyszerre hidegre fordult az időjárás. Az enyhe levegőhöz hozzászokott költő mindjárt az első nap megérezte a különbséget és emlegette Nizzát. Azt is mondta, hogy az idén nem megy föl svábhgyei nyaralójába. A Svábhgyeyen nagyon forró a nappal és hűvös az éjjel. O már a hideget el nem bírja. Betegsége influenzával kezdődött, ebből tüdőgyulladás lett, s bár ez nem terjedt tovább, az influenza megmaradt fenyegető veszedelemnek. Dr. Korányi tanár a beteg első megvizsgálása után így nyilatkozott: „Tüdőgyulladás és 80 év — mit mondjak még?”

Jókai nem vette komolyan betegségét. Mikor már megérkezése után láza mutatkozott, még akkor is berkocsiba ült, hogy haza hozza dr. László Mihály gimnáziumából nejenek két kis öcsesét. Április 29-ikén föl akart kelni és elmenni az „Adria” tengerhajózási társaság közgyűlésére. Orvosai azzal biztatták, hogy másnap elhagyhatja szobáját. A betegség azonban egyre komolyabb lett.

Jókai betegsége.

Május 2-ikán délután Jókai egyszerre rosszul lett. Házi orvosa, dr. Stricker Mór influenzát állapított meg, mely a hirtelen éghajlatváltoztatás következtében támadhatott. De a lázas jelenségek mind hevesebben mutatkoztak s a nyugtalan éj után másnap reggel Korányi egyetemi tanárt is elhívták. A beteg állapota nem enyhült, alkonyat felé pedig eszméletét elvesztette és csak mesterséges lélekzéssel bírták magához téríteni.

Este a betegnek egy tányér tojásos levest adtak, azután három pohárka szomorodni bort ivott. Hét

óra felé megkérte nejét, jöjjön be hozzá, elkérte tőle kis nyolozadrét nagyságú arczkéjét és ágyába, párnája mellé tette. Hét óra felé megint egy kevés bort adtak neki.

Esti tízedfél órakor ismét orvosi tanácskozás volt s megállapították a tüdőgyulladást. A beteg, egész éjjel teát, konyakot és szomorodni kapott. Állapotát aggasztónak ismerték föl.

Korányi hírlapíróknak, tudakozódóknak azt mondta: „Nagyon súlyos a beteg állapota, de e perczben még nem reménytelen. Úgy áll a dolog, hogy akár két percz múlva, akár az éjszaka, akár pedig öt nap múlva bekövetkezhetik a katasztrófa. Rendes körülmények közt holnap este, vagy holnapután reggel állna be a krízis; de a beteg öreg kora mindent kiszámíthatatlanná tesz.”

A király gróf Tisza István miniszterelnök útján tudakozódott a beteg állapotáról. Gróf Tisza István az esti órákban, a miniszteri tanácskozás után megjelent a nagybeteg költő lakásán és minthogy nem mehetett be a beteghez, névjegyt hagyta ott. Éjjel után a ház portásánál megjelent Fesztly Árpád és neje, született Jókai Róza és kérdezősködtek a beteg állapota felől. Jókai Róza hangos zokogásban tört ki, annyira meghatotta, hogy a beteg állapota vigasztalan.

Május 4-ikén mindenki mély megilletődéssel olvasta a lapokból a lesújtó híreket. A betegről rendkívül sokan tudakozódtak az Erzsébet-körúti lakáson és távirati úton is. A beteg költő hajnalban fejfájásról panaszkodott. „Soha életemben nem fájt a fejem — mondotta halk hangon — és rámm nézve rettenetes érzés az ilyesmi. Hetvenkilenc esztendősem lettem, de nem tudtam, mit tesz az, ha fáj az ember feje.”

Reggel az előbbi állapotokhoz mérve csekély javulás mutatkozott. Elbeszélte álmait is és beszélgetett környezetével. Gyöngye levessel, konyakkal, szomorodni borral többször megkínálták.

Egy órakor megjelent Jókai lakásán a király kabinetirodájának főnöke, aradvári König Károly, s ő Felsége nevében beszélni kívánt a költő feleségével. Azután kijelentette, hogy a felség a legnagyobb részvétellel viseltetik Jókai állapota iránt és kéri, hogy telefonon, vagy pedig levélben állandóan értesítsék a nagybeteg költő állapotáról.

Délután kettőfél órakor Korányi tanár és Stricker dr. megvizsgálták újra a beteget és megállapították, hogy állapota határozottan javul. Korányi tanár kijelentette, hogy csodás volna, de azért nem lehetetlen, hogy a nagybeteg hamarosan fölépül.

Noha a beteg állapotában roszabbodás nem

következett, mégis az esti órákban a nagy költő halálának híre okozott nagy megdöbbenést a fővárosban és csak lassan terjedt el a száfolat. Az orvosok esti kilencz órakor némi javulást találtak, azt azonban hangsúlyozták, hogy a beteg aggkorát is tekintetbe kell venni.

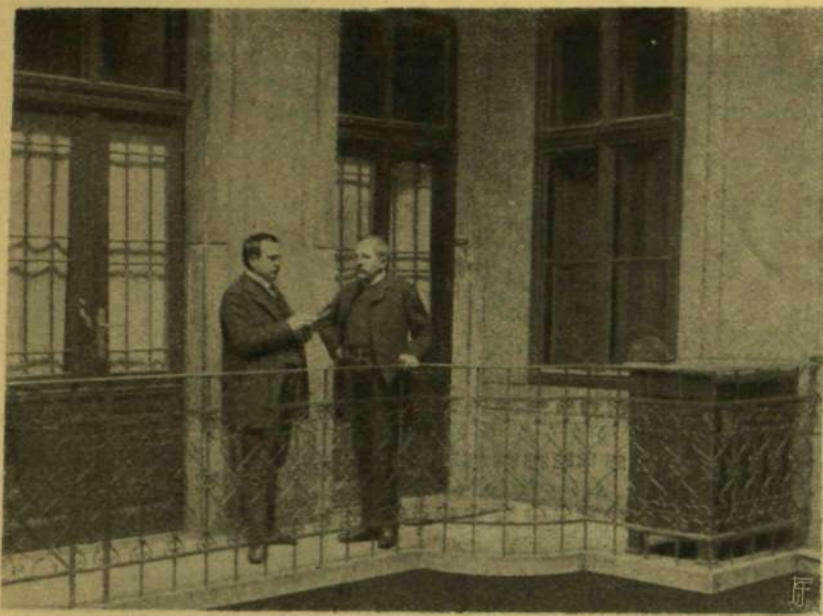
Az erős lélek az utolsó órákig gyámolította az omladozó testet. Az orvosok többszöri vizsgálata alatt is Jókai csodálatos szellemi képessége épen maradt. Ágyában fekvé kedves elmésségével és szelidségével társalgott. Elbeszélte lázas álmait, szinte egy-egy kis novellát mondott el és eleven megjegyzéseket is tett. A költőn a lappangó kór nem bírt erőt venni. Kérte orvosát, adja tudtúl a hírlapoknak, hogy jól érzi magát, nemsokára felgyógyul. Az orvosok eczetes vizzel mosták a mellét, hogy hűsítsék a forráságot. Az agg költő emlékei visszaszárnnyaltak a rég elmúlt időkbe: kecskeméti diákkora ötlött eszébe. Észrevéve nyugtalanokdását, kívánságát kérte orvosa. „Nem kívánok semmit, — mondta a nagy beteg, — hanem a kecskeméti kollegiumra gondolok. Édes Istenem, a mikor én ott diákoskodtam, milyen Herkules-termetűek voltak az ifjak és milyen szépek voltak a leányok. A mikor pedig utóljára lennjártam, csupa öreg embert, tőpörödött anyókat láttam a régi dalás ifjak és leányok helyett!”

Az utolsó nap és halála.

Május 5-ike. Hideg, szeles nap volt. A beteg költő az álmatlan éj után reggel 6 órakor arra kérte feleségét, hogy nyissa ki az ablakot, bocssáson be friss levegőt. Kérte zsebróáját is, hogy figyelemmel kísérhesse az idő kínos mulását. Az órat párnája alá helyezte. Nyoccz óra felé egy eszébe hűsleves ismét némi erőhöz segítette. Olvasni akart és saját regényét, „A löcsei fehér asszony” címűt kérte elő. Kevés ideig lapozgatott benne, de nemsokára erőtlennül letette a könyvet paplanára.

Nyolcz órakor kezdődtek a telefonon a tudakozódások. A legelső volt a király nevében König Károly kabinetirodai főnöke. Az orvosok tíz órakor konziliumot tartottak. Az erőbeli állapot nem biztatta őket, de a beteg vidám volt. „Na, ma olyan jól érzem magamat, mondotta, hogy akár dolgozni is kezdenék. Nagy tervek járnak a fejemben.”

Délután sok látogató tudakozódott. Beöthy Zsolt, a Kisfaludy-Társaság elnöke beszélgetett is a költővel. Vigasztalni igyekezett Beöthy a beteget s azt mondotta, hogy el ne csüggedjen, mert hisz már

JÓKAI ERZSÉBET-KÖRUTI LAKÁSÁNAK BEJÁRATA.

Frühlich hírlapíró átvészi dr. Strickerrel, Jókai orvostól a Jókai állapotáról szóló híreket.

Jóky Gyula fényképe.

HIRLAPÍRÓK DR. BERGER ÜGYVÉDI IRODÁJÁBAN, JÓKAI LAKÁSA SZOMSZÉDSÁGÁBAN, A MINT A TUDÓSÍTÁSOKAT ÍRJÁK.

ma is sokkal jobb színben van, mint tegnap volt s egyre javul az állapota. Jókai nyájasan mosolygott és így szólt: «Leszünk mi még vígabbak is!» Azután a királyról szólott Jókai: «Az én jószágos királyom csak nem feledkezett meg öreg kortársáról. Aldja meg az Isten!»

A mikor Beóthy eltávozott, álomba szenderedett a beteg. Pár perccel hat óra után fölébredt. Eddig nap közben semmi jelentékenyebb változás nem történt a betegségben. Most gyöngeségről panaszkodott a beteg, és kívánta, hogy az ablakot kinyissák. Behallatszott az utcáról a kocsizörgés és lármá, s a felesége megkérdezte a beteget, hogy nem bánta-e a zaj? «Dehogyan bánt, — mondá a beteg — hisz ez az élet s az élet szép.»

A beteg ezután még elmondatta magának betegség részleteit, majd arra kérte az orvost, hogy segítsen neki baloldálára fordulni. El is aludt kis időre, majd fölébredve, a látogatók jegyzékét s az összes névjegyeket akarta látni.

Este 8 órakor megjelent Korányi tanár, hogy újabb konziliumot tartson a háziórossal, dr. Strickerrel. Az orvosok mellhártya-izdatmányt vettek észre jobboldalán, a hol a tüdőgyulladás volt. A két orvos még tanácskozott, mikor bekövetkezett a haldoklás. Minden éleszött kísérletet megtekett. Hasztalan.

A nagy költő kilencz óra húsz perczkor meghalt. Mindössze néhány perczig tartott a vívódás. Jókai úgyszólván haldoklás nélkül, pillanat alatt halt meg, a mikor bekövetkezett a szívbénulás; előtte még eszmélten volt s nem panszkodott fájdalomról, s ezután eszméltelett együtt vesztette el életét is.

Telefon, távirat szétvitte Jókai halálának híret a városba az országba és messzebb. Sokan megjelentek a halottas háznál még az éjeli időben.

A főváros közönségének csak az a része értesült még ekkor a költő haláláról, mely az esti órákat színházakban és lakásokban kívül töltötte. A politikai és írói körökben azonban néhány percz alatt elterjedt a szomorú hír. Telefonon értesítették a házbéliek Hegedűs Sándort, a ki azt a hírt hozta, hogy a kormány a nemzet halotjának tekinté Jókait s megbízta Berzeviczy Albert minisztert, hogy gondoskodik az államköltségen rendezendő temetéséről. A nagy halottat éjszákára azon az ágyon hagyták, a hol meghalt.

Előkészületek a temetésre.

Jókai özvegye május 6-ikán reggel a következő gyászjelentést adta ki:

«Jókai Mórné Nagy Bella a családja nevében is mélyeség bánattal elszorult szívvel adja hírel, hogy szeretett férje, Jókai Mór 1904 május hó 5-ikén este kilencz óra 20 perczkor jobb létre szenderült. A mennyi áldást hintett halhatatlan lelke, annyi béke örízze szenderét.»

Tíz órakor jelent meg az özvegynek Berzeviczy Albert közoktatási miniszter, hogy a maga s a kormány részvétét kifejezze, s beleegyezését kérte arra, hogy a végítzesség ügyében fölmerülő teendőket, mint a kormány meghatalmazottja, intézhesse. Az özvegy hálával vette tudomásul a kormány elhatározását.

Tizenegy óra után jelent meg a királyi kabinetiroda főnöke, Könyv Károly s a következő szavakkal adta át Ó Felsőge részvénytudatkozását:

«Ó Felsőge a királyi fájdalom részvételt értesült Jókai Mór haláláról s Felsőges uram megbízásából a legfelsőbb részvét kifejezését hozom el méltóságos asszonyomnak. A csapás, mely Méltóságodat érte, a legfájdalmasabban sújtja bizonyára lelkét. De szolgál-

jon bánata onyhítésül az a vigasztaló tudat, hogy a szomorúságában osztozódik Ó Felsőge, a mi koronás királyunk és vele együtt a magyar nemzet milliói».

Jókai özvegye mélyen megindulva fejezte ki háláját a Felsőges úr részvéteért.

Gróf Tisza István miniszterterelnök a következő levelet intézte Jókai Mór özvegyéhez:

Méltóságos asszonyom! Engedje meg, hogy az egész országot ért súlyos gyászsebet leverő hírére azok sorába tessék én is, a kik Jókai Mór ravatalát gyászboronált lélekkel veszük körül. Midőn a magyar kormány legmélyebb részvétét tolmácsolom Méltóságod előtt, egyuttal, mint a boldogultnak hosszú évtizedeken át igaz tisztelője, biztosítom Méltóságodat, hogy emléket változhatlan kegyelettel fogom megőrizni. Méltóságos Asszonyom kész szolgája Tisza István s. k.

Ezenkívül a fővárosból, valamint a vidékről s a külföldről is nagy mennyiségű érkezett a részvételeknek és táviratoknak. Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt Thaly Kálmán elnöklele alatt tartott értekezletén jegyzőkönyvben öröközte meg Jókai érdemeit s elhatározta, hogy koszorút tesz le ravatalára.

Berzeviczy miniszter délelben értekezletre hívta össze a tudományos, irodalmi, művészeti intézetek, a főváros s a család képviselőit a temetés módozatainak megállapítása végett. Elhatározták, hogy a nagy halottat a Múzeum előcsarnokában teszik ravatalra s ugyanott lesz a gyászszertartás. A ref. egyház részéről jelentették, hogy Antal Gábor és Baksay Sándor püspökök fognak gyászbeszédet mondani. A kormány részéről Berzeviczy miniszter, az irodalmi társaságok részéről Beóthy Zsolt lesz a szónok. A temetés idejét hétfőn délután 3 órára tűzték ki. A főváros díszsírhelyet jelölt ki a kerepesi-úti temetőben Jókai hült tetemeinek.

A KIRÁLY A LUDOVICZEUMBAN.

Vastagh György festménye.

Most három éve nagy ünnepe volt a honvédségi Ludovika Akadémiának: 1901 május 8-án szentelték fel az intézetnek a király által ajánldozott fehér selyemzászlóját, melyre a tanulmányait végzett, tisztai ranggal kilépő ifjak az esküt teszik. A zászlószentelés ünnepi jelenetét a honvédelmi miniszter megbízásából megfestette egy nagy terjedelmű, művészi képen Vastagh György, jeles festőművésznünk s a képet, melyet az ünnepély negyedik évforduló napján, május 8-án lepleznek le ünnepélyesen, mai számunkban közöljük.

A nagyméretű (tizenkét négyszögletes) képen mintegy kétszáz alak van, mind arcképi hűséggel festve.

A közepén van Ó Felsőge és József főherceg huszár tábornoki ruhában, mögöttük félkörben főhercegek, polgári előkelőségek és katonai környezet, magasra emelt kalppal, lengő csákovála.

A kép hátterét az akadémiai kert lombos fái alkotják, a mely előtt a gyakorló tér terül el, a hol az ünnepély volt. Három görög stílusú fehér márvány-építmény emelkedik a tér belső oldalán, a középső az oltár, ettől jobbra a királyi család, balra a törvényhozás tagjai számára.

Az oltár és környéke üres, a papság, végezve az istentiszteletet, a tér felé fordul, a felség

előtt való hódolást nézi. A jobboldali emelvényen Klotild és Augustza főhercegnők állnak udvarhölgyeikkel. Lent a honvéd tisztakar, élén József főherceggel. Tőle pár lépésnyire a tábornoki kar, élén báró Fejérváry Géza. Mögötte állanak kucsmát lengetve Forinyák Gyula tábornokszernagy, adlatus, Rohonczy György, Csesznák Benő, Svetits József, Klobucsar Vilmos, Jablanczy Sándor, Bihar Ferenc altábornokok, Hofbauer István, Csalányi, Palkovits, Tavis, Lahner, Papp és Csanic tábornokok és a honvédség összes tábornokai, Hanskari tábornok-hadbíró, stb., távolabb a honvédség törzs- és főtisztjei.

A kép másik felén, Ó Felsőge mögött Frigyes, Ferdinánd és József Ágost főhercegek, ezek mögött néhány lépésnyire Liechtenstein herceg főudvarmester, Bolfras és Paar főhadsegédek. Ezekről jobbra az istentisztelet alkalmából készült félkörbe menő emelvényen van Hornig Károly báró, a ki a zászlószentelési szertartást végezte, Császka György kalocsai érsek és Schlauch Lőrincz nemrég elhunyt nagyváradi bíboros püspök társaságában. Tőlük balra az első sort az akkori kormány tagjai alkotják fényes magyar díszben: Széll Kálmán, Lukács László, Hegedűs Sándor, Cseh Ervin, Plósz Sándor, Darányi Ignác, Széchenyi Gyula gróf, Wlasics Gyula. Élesen kiálnak Tisza Kálmán vonásai, ott láthatók továbbá Jókai Mór, Bánffy Dezso báró, Podmaniczky Frigyes báró, Wellerke Sándor, Gromon Dezső, Andrássy Gyula gróf, Szapary Gyula gróf, Apponyi Albert gróf, Zselénszky Róbert gróf, Csáky Albin gróf, Radvánszky Géza báró alakjai. Ezek mellett vannak Márkus főpolgármester, Halmos polgármester, a bizottsági tagok, majd a közös hadsereg tábornokai, élükön Beck báró vezérkari főnökkel és Lobkovitz Rudolf herceg hadtestparancsnokkal. Végül az akadémia tanári karát és a növendékek zászlóaljának első sorát látjuk, az új zászlót tisztelegve földig hajtva. A sereg élén a zászló mellett az előtérben Nyíri Sándor vezérkari ezredes, iskolaparancsnok — a mostani honvédelmi miniszter — áll, tisztelegve.

A festmény megsejtelése végett a király május 6-ikán délelőtt látogatást tett Vastagh György műtermében. A kép szépségéről s élet-hűségéről nagyon elismerőleg nyilatkozott.

A király Budapestén.

A KIRÁLY BUDAPESTEN.

A nagy politikai válságok ideje alatt a múlt évi augusztus hónapban volt Budapestén utolszor a király. Azóta több ízben is emlegették, hogy ismét jön. Május 2-ikán meg is érkezett. Rákóczi halmvainak hazahozatalára tett intézkedése után Ó Felsőgét Budapestén különös örömmel és lelkesedéssel várták.

A lakosságot hirdetések hívták föl, hogy a királynak a vasutól a budai palotájig menő útját földiszítsa és az egyesületek, ipartársulatok lobogóik alatt álljanak sor. Az utcák meg is teltek óriási

Lének Lajos rajza.

A KIRÁLY BUDAPESTEN. — HALMOS POLGÁRMESTER ÜDVÖZLI A KIRÁLYT MEGÉRKEZÉSEKOR A NYUGATI PÁLYAUDVARON.

sokasággal és mindenféle lobogtak a zászlók. Az indóházban a kormány tagjai s egyéb polgári méltóságok és tábornokok gyűltek egybe. A Lánchid-nál ott állt száz öreg rokkant honvéd is botjakra támaszkodva. A budai oldalon szintén nagy volt a közönség és a zászlódsz. A főváros hatósága a vasutól kezdve földiszított minden területet vagy épületet, melynek tulajdonosa. A lipótvárosi bazilika szürke köldalait a nemzeti lobogó festette színesre, a budai Mátyás-templom bástyái is szírványos színben ragyogtak az alkonyat világításában.

A vasuti indóházban aranyos díszruhák, villogó rendjelek és egyenruhák adtak felettebb élénk képet. Kívül alig találtak helyet a hintóknak, kocsiknak és a közönséget hátra kellett szorítani, hogy mozdulni lehessen. Nagyon érdekelte volna a közönséget Teck angol királyi herceg, ki látogatásban volt épen Budapestén és látni kívánta, hogy a magyar nemzet hogyan hódol királyának. Azonban a közönség nem ismerte föl.

Nem sokkal 6 óra előtt érkezett a király és az indóház udvarán kitört a lelkes örömiadal. Ó Felsőge a fényes kocsit üvegdalánál szívesen viszonzotta az üdvözlést, majd kiszállva, katonásan üdvözölte a körülállókat. Meghallgatta Halmos János polgármester köszöntését, a ki a főváros bizottságának élén fogadta a levelet és köszöntő Rákóczi halmvainak hazafelállítására tett intézkedését. A király, ki egészséges, jó színben volt, a hódoló üdvözlésre így felelt: «Köszönöm szépen, köszönöm szépen. Igazán nagy örömmel jöttem.» Ezután kezét fogott valamennyi miniszterrel, gróf Csáky Albin főrendiházi elnökkel és Perzel Dezső képviselőházi elnökkel, s ez utakkal, valamint gróf Csekonics Endrével és gróf Csáky Károly váci püspökkel egy-két szót váltott. Azt mondotta mindenkinek, mennyire örül budapesti útjának s a szívből eredő, lelkes fogadtatásnak. Azután a király gyors lépésben várótermén keresztül kíséretével és nyomában az egybegyűltekekkel a pályaudvar előtti parkba sietett, és az utcákat ellepők tömegének zúgó éljenzése közt hosszú kocsisorból kísérvé hajtattott a királyi palotába.

A budai királyi palota belső udvarában a fölépcsőzetnél József Ágost főherceg kezére támaszkodva szállott ki kocsijából. A király megélelte és kétszer

megesókolta a főherceget, majd pedig a fogadására megjelent udvari tisztek üdvözlését fogadta. A lépcsőzet felső fokán Augustza főhercegnő ismét jött eléje gyermekeivel. A meleg üdvözlések után a király visszavonult lakosztályába.

Május 3-ikán a Műcsarnok kép- és virágkiállítását látogatta meg Ó Felsőge. Május 4-ikén a király nem hagyta el lakását. Május 5-ikén általában kihallgatást adott. A kihallgatás előtt dr. Párvy Sándor szepesi és Radnai Farkas besztercebányai most kinevezett püspökök letekették az esküt Berzeviczy Albert közoktatásiügyi miniszter jelenlétében.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Faragó János: Heine válogatott költeményei. Budapest 1904. Heinét fordítani a legnehezebb műfordítói feladatok egyike; a szavak zenéje, a ritmus sajátos szorosan hozzátartozik dalai hangulatához, gyöngéd finomság, játékos keserű-gésága, önmagát s az egész világot gúnyoló keserű-elméssége, rendkívüli színező ereje mind megannyi át nem hágható akadály. Sokszor egyetlen szón múlik egy költemény hatása s ép ezt az egy szót nem lehet teljes költői értékével más nyelven visszaadni. Ezt érezni azokon a fordításokon is, melyek hivatott költők kezétől származnak s kétszeresen az előttünk fekvő kötetben, a melynek szerzője végre is dilettáns. Heinét nem adja e kötet, de mégis dicseretére válik, hogy ad valamit Heinéből, éreteti azokat a megigéző szépségeket, melyek a német költő olvasásakor a fogókészítésként előtűnnek a naks-többé-kevésbé visszaidézi emlékezetünkbe azt az élvezetet, melyet az eredeti olvasása nyújtott. Látni hogy a fordító élvezettel dolgozott s ezért nem dolgozott teljesen hiába. Elég jó érzékelő öszszevalogatott kötetéből, a ki nem ismeri Heinét, megismerni nem fogja, de legalább fogalmat nyer róla. A harminczöt vers fordítását tartalmazó kötet Kilián Frigyes utóda kiadásában, dr. Erődi Bélának ajánlja jelent meg. Mutatványul a következőt adjuk:

Hol pihen meg...

Hol pihen meg az elfáradt,
Bolygó vándor végnyalgalmán?
Pálma vet rá délen árnyat,
Vagy a hárs a Rajna partján?

Tán a távol tengerparton
Idegen kéz és el engem,
Vagy talán a sivatagon
Földelnek el a fövényben?

Mit bánom én! Hisz felettem
Ott is, itt is az ég ragyog
S gyászmécsékként az éjjen
Kigyúlnak mind a csillagok.

A Nemzeti Színház április 20-ikán megint modern angol darabot mutatott be: «Miss Hobbs»-ot, melynek szerzője az európai hírd novellista, Jerome K. Jerome. A szerzőről irodalmi körök erősen terjesztették a hírt, hogy nevében a K. betű a Klapka név rövidítése, s hogy az író nem mehet nálunk egészen idegen író számba. Akárhogy van is ez a bizonytalan és kifürkészhetetlen híresztelés, annyi tény, hogy az író nem szorult kegyeletes elnézésünkre. A mit írt, nem magas színvonalú alkotás, hanem kedves, naiv mese, mely számtalan apró bonyodalom közben azt rajzolja, hogyan megy férjhez egy házasság-gyűlölt leány. Kissé «makranczos hölgy» ez a Miss Hobbs, a ki a férfi illedelmes nyersséggel s egy kis jószándékú paczkázással térít észre. Pompás jelenet, a mikor Miss Hobbs egy barátjának meglátogatja Kingsearl urat, az ifjú gavallért, yachtján. A fiatal ember mindenkit eltávolít a kajútból, a missel pedig elhitteti, hogy a yacht úszik s a nagy kód miatt nem térhet vissza a parthoz. Ó maga hozzáállt, hogy rendbehozza a jelzőlámpát, a misset pedig megkéri, hogy fűzze meg a vacsorájokat. A miss egy székre veti magát s nagy előadást tart a főzés méltatlan és lealacsonyító voltáról. Erre a férfi is leül s abbagyja a lámpa tisztogatását, azt mondja, hogy ha a nő nem végzi el a maga dolgát, a férfi se boldog, hogy fáradjon. Igen, de a férfiak a piszkos és aprólékos munkát bízzák a nőkre, — veti ellen a miss. — A nők meg

a nehezét és veszedelmesét a férfira, — vágy vissza hűgően a férfi. Hosszú patvarkodás után a nő végre is megrakja a tüzet s megfőzi a vacsorát, míg a férfi a fedélzetten dolgozik.

Lélek-masszázs. Elbűvölés a való életből. Jókai levelei.

„Katóka kegyelmes asszony” Malonyay Dezső új három felvonásos színművének a címje, melytől a Vigaszínház színpadán április 28-án adtak először. A színműveknél, a melyet egy novellájából alakított át, egy fiatal elvált asszony a hóse, a ki udvarlók serege közt él, de valójában nem ismeri a szerelmet.

A Krisztinavárosi nyári színikört április 30-án nyitotta meg Kecskeméti dérek társulatával. Ez alkalommal az énekes személyzet mutatózott be a „Kis székely” című angol operettben.

sul megnyert, Jókai volt. Egy ideig szerkesztette is a lapot, amikor Pákhót betegsége hosszas külföldi tartózkodásra kényszerítette.

Folyó évi január 5-ikén ismét küldött egy elbeszélést lapunknak Nizzából; ez valószínűleg utolsó elbeszélése. Címje: „A férj kabátja.” Közlését valamely ünnepi alkalomra halogattuk.

„Magyar Nemzet”-ben közlök egy cikket erről a fenomenális magyar csodagyermekről; kérlek vedd át és közöld a Vasárnapi Ujságban ezzel az idecsatolt képpel együtt.

Igaz baráti üdvözléssel maradtok Nizza, 1904 márczius 29. hived Dr. Jókai Mór.

A szóban levő cikks a arczkép lapunk folyó évi 16-ik számában jelent meg.

„Jókai utolsó lakása. Jókai nejével s annak családjával az Erzsébet-kört 44. száma alatti házban lakott, a Dob-utca sarkán, a másodemeleti sarklakásban. A sarokszoba volt a szalon, ebből nyílt Jókai hálósobája, a hol meghalt; a Dob-utca felé nyíló s egyik képünkön nyitva álló második és harmadik ablak e szomorú nevezetességre jutott szoba ablakai. Ebből a hálósobából nyílt, tovább a Dob-utca felé Jókai nagy, három kisebb szobából átalakított dolgozó-szobája, egyszersmind egész kis múzeum, a hol könyvtárát, csiga-gyűjteményeit s egyéb gyűjteményeit tartotta. A lakásba nyíló ajtó a nagy előszobán keresztül vezet a hálósobába. A szalontól balra, az Erzsébet-körúti részen vannak a költő nejének s neje családjának szobái.

A fővárosi élet ritkán oly élénk, mint most. Ezt nemcsak az udvar int tartózkodása teszi, hanem mindazon jelenségek összessége, melyek tavasz-utó idején soha sem maradnak el. A politikusok is nagyszámban egytűt vannak a fővárosban; május 4-ikén megérkeztek a közös miniszterek is báró Spaun tengerészeti parancsnokkal együtt, hogy részt vegyenek a május 5-iki közös miniszteri táncoson és az 1905-iki költségvetés végleges megállapításán. A király minden nap fogadja valamelyik minisztert, s hétfőn és csütörtökön egész itléte alatt általános kihallgatást ad. Május 5-ikén volt az első udvari ebéd, melyre még több is fog következni, valamint udvari bál is lesz a delegációk budapesti időzése alatt. Május 9-ikére a Vérmezőn tartandó katonai szemlést tüzték ki.

Külföldi hírek. A király táborsernaggyá nevezte ki Pitreich lovag közös hadügyminisztert, a ki eddig altábornagy volt. — Soltz Gyula miniszteri tanácsost, az országos főerdőmestert pedig a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Thaly Kálmán diszpolgársága. Debreczen város a mult esztendőben, Rákóczi szabadságharcának kétszázados évfordulójára alkalmából, diszpol-

gárrá választotta Thaly Kálmánt, a Rákóczi-ko-nagyérdemű történetíróját és a város egyik kerül letének országos képviselőjét. Az oklevelet május 3-ikán nyújtotta át egy küldöttség Kovács József polgármester vezetésével. Az üdvözlő beszédről adott válaszában Thaly azt hangzott, hogy működéskének legszebb jutalma, ha csak kis része is van a Rákóczi-kultusz fölkelésében. Hogy a király — mondotta tovább Thaly — meghajtotta zászlaját Rákóczi előtt, hasonló tett ahhoz, a mikor 1867-ben a százéves aranyból álló koronázó ajándékot azoknak a honvédeknek adta, a kik fegyverrel küzdöttek ellene. A király megpecsételte a nemzet óhaját. A király a pártok fölött áll. Rákóczi emléke is a pártok fölött áll.

Kaiserbad Rohitsch-Sauerbrunnban. Az országos gyógyintézetek felfügglő hatósága rendelkezése Rohitsch Sauerbrunnban az új hydro-, elektro- és mechanico-therapeutikus gyógyintézet „Kaiserbad” nevet kapta, míg a már meglévő melegfürdő a Kurplätzen, melyben a híres természetes szénasavas (Sauerling-bader) és mesterséges szénasavas fürdők, továbbá gyógyító-, sós és más fürdők szolgáltak, „Styria-therapia” nevet kapta. A gyógyidény május hó 15-én kezdődik június hó 20-áig tartó nagyvonat mérsékelt lakásokkal. A rohitschi „Tempelquelle” és „Styriaquelle” sápanyavizek nagybani lerakata Magyarország számára év-tizedek óta Hoffmann József-nél, Budapesten, Balthory-utca 8. sz.

HALÁLOZÁS.

Szász Gerő, kolozsvári református lelkész és esperes, az erdélyi református egyházkerület egyik kiváló fia, az irodalomnak buzgó művelője, meghalt április 29-ikén Kolozsvárról, 73 éves korában. Temetése május 1-én volt, nagyszámú gyászoló közönség jelenlétében. Az egyházi szertartást Herepei Gergely esperes tartotta, Csengeri János pedig az Erdélyi Irodalmi-Társaság nevében mondott beszédet. A halottat szülőhelyére, Ördögkeresztúrra vitték örök nyugalomra.

LENACH FERENCZ, hírneves német arczképfestő meghalt Münchenben május 6-ikén. Egyike volt korunk legkitűnőbb német művészeit. 1836-ban született, élete legnagyobb részét Münchenben töltötte. Arcképei közt különösen nagyszámú Bismarck képmásai tettek szert nagy híre.

Elnyúnytak még a közlebbi napokban: dr. HÁM SÁNDOR, kegyesrendi tanár, ki mint a magyar irodalomtörténet tanára az irodalomban is nevet vívott ki, Sátoralja-Ujhelyen. Sajnovics Jánosról írott élet- és jellemrajza, „Biberach és Jágó” című összehasonlított irodalomtörténeti tanulmánya tudományos irodalmunk jobb termékei közé tartoznak. — VANKS JÓZSEF, a kegyes tanterendő érdemes tagja, aranyéremű áldozópap, és nyug. gimnáziumi tanár 83 éves korában Nyug-Károlyban. — SZENTIVÁNYI FERENCZ MIKLÓS kir. táblai bíró, a beszercebornai járásbíró, vezetője, Beszercebornán. Halála széles körben keltett általános részvétet, de különösen Turdócs-Szent-Mártonban, a hol husz évvel tovább vezette a járásbíróskodást. Lelkesedéssel és szívóssággal védte mindig ama vidékeket a magyarság érdekeit. — KOLLER LŐRINCZ, zalazertgróti plébános, szentszéki ülnök, gyémántmisés pap 84 éves korában. — SZENDY LAJOS a pacséri ref. egyház lelkipásztora, az alsóbaranyabácsi egyházmegye tanácsbírája Pacséron 58 éves korában. — KRAMLONY JÓZSEF 48-as honvédőfőhadnagy, okleveles gyógyszerész 75 éves korában Budapestén. — FITTLER IMRE, id. Fittler Imre kuriai bíró és felesége Trassy Irma fia, komáromi törvényszéki albíró 29 éves korában. — BISZKUP LAJOS evang. tanító, a losonczy tanítói kör elnöke. Losoncz város képviselőtestületi tagja, 62 éves korában Losonczon. — ANYOS LAJOS a komáromvidéki takarékpénztár nyug. pénztárnoka, 53 éves korában Komáromban. — Bányai Gyula, a szamos-újvári takarékpénztár igazgatója, 56 éves korában. — Bányai Csappon Károly vívmester Alsó-Lendván. — OROSZI ANTAL, a budapesti Folyas Caprice mulató hely alapítója, ki több bohózatot is írt, utóbb azonban vállalkozásait nem kísérte szerencse, Finnében. — LIPT Gyula budapesti ékszerész, az ékszerszerek országos szövetségének alelnöke, 54 éves korában Budapestén. — Borosjenői RÁZTS ENDRE pénzügyi titkár Miskolczon 62 éves korában. — Gyurich Ede belényesi m. kir. adóárnok 40 éves korában Belényesen. — SZABÓ ISTVÁN nyug. ref. rektor-tanító 63 éves korában, Körös-Ladányban. — RINGEISEN ANTAL, az osztrák-magyar állami vasut-társaság animai állomásán volt főmőrnök és üzletvezető, Fehérvármegyében, 72 éves korában.

Öz. urai URAY KÁLMÁNNÉ báróné szül. urai Uray Ilona báróné, csillagereszes hölgy 49 éves korában Tyukod községben. — CRIGÉ ILONKA, a debreczeni városi színház tagja, Kolozsvárról, a hol a tehetséges fiatal színésznő testvérével volt látogatóban. — PÁLFY GYÖRGYNÉ szül. Gálfi Póli, 58 éves korában Tarcsafalván. — Ifj. KOSZOVHÁVY KÁLMÁNNÉ szül. Molnár Elza, cs. és kir. tartalékos vadászfőhadnagy felesége 17-dik évében, Budapestén. — ÖZV. Gyarmathy Györgyné szül. Steindl Amália 81 éves korában Budapestén.

Szerkesztői üzenetek. Lili. Ha majdan. Nem egészen érdektelen kis versek, bár inkább bizonyos intelligenciája nyilvánul bennük, mint költői erő.

Harc a lélekért. Költői munkák nem lehet más, mint bókái szempontból megítélni; bármely helyes és dicseretes az erkölcsi célzata, ha nincs művészettel megírva, mint költemény nem jó. Ha valaki az erkölcsi célzatra vette a fűslyt, eleve lemond a költői hatás eszközeiről, írjon prózában. Bár a versben feldolgozott eszmék közt sok a megszívlelendő, a művésziellen feldolgozás megfosztja hatásuktól.

A „Vasárnapi Ujság” 16. számában megjelent képtalány megnevezése: Utazás a világ körül.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztésigazgató: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Blous-selyem. 60 krtól 11 frt 35 krig méterje — utolsó nyjmságok! — Bérmentve és már elvámolva házhoz szállítva. Gazdag mintagyűjtemény azonnal. Selyemgyár Henneberg, Zürich. 10267

Az Első Leánykiképző Egylet m. sz. Gyermekek és életbiztosító intézet Budapest, VI. Teréz-kört 40-42. sz. Alapították 1863. Folyó évi április havában 1,615,200 K értékű biztosítási ajánlat nyújtottak be és 1,274,600 K értékű új biztosítási kötvényt állítottak ki. Biztosított összegük fejében 55,123 K 49 fill. fizetett ki. 1904 január 1-től április 30-ig 6,987,400 K értékű biztosítási ajánlatot nyújtottak le és 6,009,600 K értékű új biztosítási kötvényt állítottak ki; biztosított összegek fejében 264,383 K 60 fill. fizetett ki.

Burmester a világhírű hegedű-művész hölgyi Roméni Mihály műhangszerkészítőnél, a m. kir. zene-akadémia szülőjénél szerzi be. Specialista hegedű-játékosok, melyek a legművészebben készítenek jóáras mellet. A hangfokozó gerenda felállójára, mely bárnyel hegedű vagy gordonkák alkalmazása annak sokkal erősebb, szebb és kellemesebb hangot ad. Budapest, VI. kerület, Király-utca 44/a. Képes árajzyék ingyen és bérmentve. 9981

PURGO.

Világhírű!

„REKORD” festészeti műintézet. Egy életnagyságu festményt készíttünk mindenki teljelen ingyen, ha részünkre 5 rendelést szerez és azokat egyenként vagy egyszerre beküldi. 10335

Elsőrangú képek árjai: Olaj-qaurell- és pastel-festésben fénykép után 48 63 cm. nagyságban 20 kor. Legfinomabb kivittől Brom, Platin és krétrarajz 5 kor. Részletes árajzyék bérmentve.

„REKORD” festészeti műintézet, Budapest, VII., Rottenbiller-utca 46.

Rohitsch-Sauerbrunn Steiermark.

Salvator Lithion-forrás. Természetes vasmentes kűnő hatóó. vese-, hólyag-, rheuma- és köbvénybántalmaknál, ideg- és emésztési szervek burtalmánál. Budapesten, főraktár: Édeskuty L. urnál.

GERMANDRÉE PORHANTÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTAKBAN. Francia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltöltött lárós, egészséges és díszkrét. A Germandrée arczbörnci egészsége és bűe szint ad. 1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM. MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS. Kapható Trüök József-üzletében Budapestén.

HOGY KARCSUVA... A nőnek és egyáltalán a közönségen legkedvesebb női módja, ha szép, fiatal, és arczának gyönyörű, sötétvörös színnel rendelkezik. Ez az arcz a női szépségnek a legértékesebb tulajdonsága. A nőknek a legkedvesebb női módja, ha szép, fiatal, és arczának gyönyörű, sötétvörös színnel rendelkezik. Ez az arcz a női szépségnek a legértékesebb tulajdonsága.

MATTONI-FÉLE. GIESSHUBLER. Savanyú-krém. Tészta.

Soványság. Posztó. Török József gyógyszerész. Budapest, 18. Király-utca 12.

Kwizda-féle. korneburgi marha-táppor. Életrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. A legkedvesebb állatoknak 50 év óta használták falánkosság hianynál, rossz emésztésnél, a tej jobbitására és a tehénnek tejbőségének fokozására. 1 dobozban ára K 1.40, 1/2 doboz K — 70. Főraktár Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrassy-út 26. szám.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS. Képes árajzyék ingyen és bérmentve. Kerületi gyógyszerész Korneburgban Bécs mellett.

Különlegességeket. női ruhakelmék és mosóárkubban dús választék és jutányos árban ajánl. FRANK LAJOS. Budapest, Koronaherceg-utca 9.

Fekete kelméimre különösen felhívom a m. t. hölgyek figyelmét. 10351

GERŐ ADOLF. udvari szállító özipész-mester. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Ajánlja készítményeit miutánemő 10186 estély és utcai cipőpujdoságokban, hölgyek és urak részére. Legfinomabb és tartós kivitel. Jutányos szabott árak! Készül 2/3 lit. úrtartalalommal 40 fill. a 5/3. Kristályüveg asztalkészletek is egy raktárra.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR. RÉSZVÉNYTÁRSASÁG. Budapest, V. Ferenc József-tér 3 (Fürdő-utca sarkán). Ajánlja: Margit befűtés üvegét, mely minden tekintetben felülmúlja a más szerkezeteket. Az üveg szép fehér lág-mies zúra egyszerű, közlelési könnyű. Készül 2/3 lit. úrtartalalommal 40 fill. a 5/3. Kristályüveg asztalkészletek is egy raktárra.

Kriegner-féle. Akácia-erőme. Akácia-puder. Akácia-szappan. 2 koron. 1 kor. 1 kor. Törv. védve. — Kapható gyógyszer-társaságban. Főraktár: Koronagyógyász Budapest, Kálin tér. 10170

MITTELBACH S.-né, ZÁGRÁB, Duga ulica 3/B. 10988. Nem bírtam járni! Véletlenül jutottam az ön tyűkszerző szeréhez és már rögtön használat után képes voltam órák hosszat minden fáradság érzése nélkül gyalogni. Hála köszönet mondok önnek ezért és a szert mindenkiért melegen ajánlhatom. Kiszárológos raktár: 80 fillérek előleges beküldése után bérmentve küldetik.

FREDIN. Kerékpárosoknak fontos! Kérjen ingyen és bérmentve nagy képes árajzyékünket, mely csengőket, lámpákat, pneumatikot, nyergeket, tengelyeket, konzuszokot, valamint elsőrangú kerékpárokat stb., stb. fele árban tartalmaz. BEIFELD GÁBOR és TÁRSA, Budapest, VIII. ker., József-kört 21. A Franklin-Társulat kiadásában megjelent NÉGY OROSZ KÖLTŐ. Puskin Sándor, Lermontov M. Nyekraszov A. M., gr. Tolstoj K. E. Ford. Szabó Endre. Áva amatőr költésben K. 6.— legjobb tisztítószert minden finom lábbeli számára. Sárga és fekete. Különösen ajánlható Box-califa-, Omacia-, Chevreaux- és laktól-pórra. Wien, XII/1.

Uj, nagyszabású és modern hydro-electro-mechano-therapeutikus intézet. Hidegvizkezelés, villanyos fény- és kádfürdők, inhalatorium, pneumatikus kamara, forróleg- és gőzkamra, elektr. massage, nap-fürdők, gyógygymnastika. Bevált gyógyhely gomor-, bél-, máj-és vesebetegyek számára, idült székrekedés ellen, haemorrhoidiák, epékvek, elhízási diabetes, köbvény, garat-és gégehurut ellen. Igen erős gyógyforrások, hasonlók Karlshadhoz és Marienbadhoz.

MAGGI-ÍZESÍTŐ

MAGGI-kítüntetések: 4 nagydíj, 26 aranyérem, 6 díszoklevél, 5 tiszteletdíj. Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világiállításokon. (Maggi Gyula bírálótag.)

A Kalap-király

3, 4, 5 koronás különlegességekben elismert speciálta. Kossuth Lajos utca végén, Eskü út, Klofild-palota.

Nodusin Aranyér-balsam.

tökéletesen és biztosan gyógyítja úgy a vak, valamint a nyitott aranyeret. Elismerőlevelek. Készíti: 10326

Nagy Kálmán gyógyszerész Nyiregyházán.

Kapható az összes gyógyszerárkban. Főraktár: Török József és Egger László gyógyszer. Budapest. Ára használati útmutatóval együtt 4 kor., bérmentes külföldi postán 5 kor.

Alapított 1866. A legjobb bel- és külföldi Alapított 1866.

zongorák, pianók és harmonikumok

legelőbban kaphatók

Heckenast Gusztáv

zongorateremben

Budapest, IV., Gizella-tér 2 (Váci-utca sarkán).

Ehrbar udvari zongoragyár Schiedmayer és fia stuttgarti udvari zongoragyár magyarországi egyedül képviselője. Valódi amerikai harmonikumok. 10130

Nagy kölesönző-intézet. Árjegyzék ingyen.

Minden gyógyszerárban kapható. 10157

HERKULESFÜRDŐ

Ischias, köszvény, rheuma, csonttörések és ezek utóbajai ellen biztos gyógyulást nyújtanak

Weghéri ten észlelt meleg radium, aktív hatású, kén és konyhasós melegforrások. Felsőleg tartózkodás a Delmagyarországi Kárpátok ózónus hegyi levegőjében. — Danche. — Massage. 10387

Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

Hazai gyártmány! KLEINOSCHEG SEC

UJDONSÁG! ELSŐ MINŐSÉGŰ PEZSGÓ.

KLEINOSCHEG TESIVÉREK csász. és kir. udvari szállító pezsgő pinczéi BUDAFOK. 10301

VASÁRNAPI UJSÁG

20. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 15.

Előzetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egész évre 24 korona félre 12 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona félre 8 • A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona félre 5 • Külföldi előzetesekben a postaiilag meghatározott viteltől is csatlólandó.

JÓKAI EMLÉKEZETE.

ELTEMETTÜK JÓKAIT. Sok ezren végig kísértük a főváros gyászba borult utcáin, ki, az utolsó nyugvó helyre. Az elvesztése fölötti sajtó fájdalom helyébe lassanként a változhatatlanban való megnyugvás érzése lép; s most már átengedhetjük magunkat ama gondolat mérlegelésének: mekkora sebet szakított

a nemzet testében, lelkében Jókai sírjának megnyitása. A nagy ember nemesak műveivel tesz hatást kortársaira, hanem személyes jelenlétével, egyénisége közvetlen hatásával is. Mennyire megszoktuk Jókai jelenlétének ezt a varázsát! Csak az a tudat is, hogy él és dolgozik közöttünk, mennyire erősítette önmagunkat, önbizalmunkat! Mily erős kapocs volt a múlt s a

jelen között ő, a kiből egyszerre láthattuk multunk hagyományait s jelenünk reményeit! Mennyi dísz adott nemzeti ünnepeinknek az ő részvétele, élő szavának közvetlen hatása, akár örömmünnetet ültünk, akár bánatunkat fejezte ki a maga zengzetes, magyar lélekkel eltelt nyelvén! A sors kiválasztottja volt ő mindenben; nagy munkát végzett, nagy korszakok tanuja volt

UJ-VUKOVÁRI

arcztisztító kenőcs szeplő, himlőhely, sümör, májfoltok, fakadékok, torrósági pörsenések, orrvörösségek és minden egyéb arcvirágzások ellen, valamint az

uj-vukovári bőrtisztító szappan mely az arczenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal kinézetet kölcsönöz.

Egy nagy tégely ára 1 kor. 60 fill., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzóktól óvakodjunk! Csak Krajcsovic által Vukováron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajcsovic, a készítő arcképe látható. 10421

Főraktár: Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26, Török József gyógyszerháza.

Seffer Antal

ipartelepe és angol sportjátékok gyári raktára Budapest, Károly-utca, bolt szám 12 (Központi városház épület.)

Telefon 15-56.

Lawn-Tennis labdák tucatja 3.50-tól.

SZÁMTALAN UJ ANGOL-JÁTEKOKAT TARTALMAZÓ KÉPES ÁRJEJYZÉK kívánatra díjmentesen.

Lawn-Tennis középhálók dr. 3 trttól.

Lawn-Tennis ütk-darabja 3 trttól.

Lawn-Tennis kerti labdák tucatja 6 trttól.

Lawn-Tennis kerti labdák tucatja 6 trttól.

Függ-ágyak Fehér ruhaterítő kötélek Lóhálók Zsákok Halók, bármily fajta! Ponyvák. Gázak kötéltárolók.

Alapított 1878.

Szent-László (Püspök) gyógyfürdő

Nagyvárad mellett, Kernás János fürdőbéri kezelése alatt. Kényelmes közlekedés. Vasúton Nagyváradtól 1/2, kocsin 3/4 órai távolságra. Május-augusztus hónapokban naponta 12, vasárnap- és ünnepnapokon 16 vonat közlekedik Nagyváraddal. A vasúti állomás a fürdőtelepen van.

Az európai hírnév C. meleg természetes hévívis javára van: az ízületek és izmok erős bántalmánál, idült a különösen savas ízületi loboknál, csonttörések és különösen visszamaradt vasutóadásoknál; köszvények és annak különböző alakjai; idegbajoknál, melyek rheumatisus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre női bajoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorban-talmaknál, májbajok és vesekövek esetében. Állandó fürdőorvos: dr. Nagy Ignác.

A különleges igények szerint berendezett nyaralóknál szobák napi ára 1 kor. 20 f. és 6 kor. között változik. Gyógyterem (Cursalon) fürdőkökkel, zongora, könyvtár és teke-asztallal. Terraszok szép kilátással. Étterem, szórakozás, sétahelyek a fürdőtelepen és a mellételepülő eserdőben. Az erdőben jó tekepálya és Lawn-Tennis.

Öt útkorfürdő és három kádfürdő kívül másfürdők is vannak rendszeresítve. Fürdők 40 fillértől 1 kor. 20 fillérig. Elsőrendű, kintűnő, állandó zenekar. — Telefon-összeköttetés Nagyváraddal. 10454

Villanyvilágítás. A legszebb kirándulás és szórakozási hely. Konyha és vendéglő a bérli saját vezetése mellett. Prospektust kívánatra küld a fürdőkezelőség.

Magyarnak Pécs! Németnek Bécs!

Ne vásároljunk külföldön! mert nálam órákat, arany- és ezüst-ékszereket olcsóbban és jobban lehet beszerezni.

Ingyen és bérmentve küldöm nagy képes árjegyzekemet bárkinek, ki érte ir; a meg nem felelő árúért a pénzt visszaadom.

Több mint 20,000 elismerő-levél a világ minden részéről.

A kit szeretünk, a kit tisztelünk annak vegyünk egy gyönyörű kivitelű, valódi ezüst cigaretta-tárczát, szipkát, gyufatartót elegáns tokban, csak 34 kor.

SCHÖNWALD IMRE magyar órásmester és ékszergyárosnál, Pécssett 2.

Elragadó szép bérmalási ajándéktárgyak mesés választékban. 10382

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

JÓKAI TEMETÉSE. — A KOPORSÓT A GYÁSZKOCSIRA TESZIK.

Weinmann fényképe.